

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts vpvb@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

Atzinums Nr.3

Par kūdras ieguves lauku paplašināšanas atradnē „Lielsalas purvs” Talsu novada, Valdgales pagastā, ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu

Derīgs līdz 2018.gada 12.jūnijam

Paredzētās darbības ierosinātājs:

SIA “*Pindstrup Latvia*”, Kr.Valdemāra iela 17, Talsi, LV-3201, tālr. 63291230, (turpmāk Ierosinātāja).

Ziņojuma izstrādātājs:

SIA “*Estonian, Latvian & Lithuanian Environment*”, reģistrācijas Nr.40003374818, adrese: Skolas iela 10-8, Rīga, LV-1010, tālr. 67242411, tālr./fakss 67242466 (turpmāk Izstrādātāja).

Ziņojums iesniegts Vides pārraudzības valsts birojā (turpmāk arī Birojs):

Aktualizēts ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē „*Lielsalas purvs*” Talsu novada Valdgales pagastā (turpmāk – Ziņojums) Birojā iesniegts 2015.gada 4.martā.

Atzinums izdots saskaņā ar likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” (turpmāk Novērtējuma likums) 20. panta pirmo daļu un tajā noteikti nosacījumi saskaņā ar šā likuma 20.panta desmito daļu.

1. Paredzētās darbības nosaukums:

„*Kūdras ieguves lauku paplašināšana atradnē „Lielsalas purvs” Talsu novada Valdgales pagastā*” (turpmāk Paredzētā darbība).

2. Paredzētās darbības iespējamā norises vieta:

Talsu novada Valdgales pagasta meža kvartāls Nr.360 (zemes kadastra Nr.8892 004 0006), kūdras atradne „*Lielsalas purvs*” (turpmāk Atradne), Sēmes purva teritorija (turpmāk Darbības vieta).

3. Īss paredzētās darbības raksturojums:

3.1. Vispārēja informācija par Paredzēto darbību, ietekmes uz vidi novērtējumu un Paredzētās darbības ierosinātāju:

- 3.1.1. Atradnes kopplatība ir 2019 ha un tā atrodas Stiklu purvu kompleksa Z, ZA malā. Stiklu purvu kompleksu veido Atradnes teritorijā ietilpstošie Salas purvs, Sēmes purvs un Trīšautpurvs un citi tuvumā esošie un savstarpēji saistītie purvi.
- 3.1.2. Ieguve Atradnē uzsākta 1960-tajos gados un līdz šim tā veikta kompleksa Z, t.i. - Salas purva daļā ~ 1000 ha platībā. Ieguvi šajā teritorijā turpina veikt Ierosinātāja, pamatojoties uz Valsts ģeoloģijas dienesta 1999.gada 6.aprīlī izsniegtu zemes dzīļu izmantošanas licenci Nr.8.79 (spēkā līdz 2018.gada 9.aprīlim).
- 3.1.3. Lielākā daļa Stiklu purvu kompleksa teritorijas, izņemot Salas un Sēmes purva daļu kompleksa Z un ZA daļā ietilpst Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorijā (Natura 2000) - dabas liegumā „*Stiklu purvi*” (turpmāk Dabas liegums). Uz ZR no Stiklu purvu kompleksa (~3,5 un ~5km attālumā, mērot dažādos punktos) ir vēl viena Eiropas nozīmes īpaši aizsargājamā dabas teritorija (Natura 2000) - dabas liegums „*Raķupes ieleja*”. Plašāka teritorija, kas aptver gan Stiklu purvu kompleksu, gan dabas liegumu „*Raķupes ieleja*” ietilpst putniem nozīmīgas vietas „*Stiklī*” teritorijā.
- 3.1.4. Ierosinātājas iecerei veikt kūdras ieguves lauku paplašināšanu uz D no Salas purva daļas ~ 300 ha platībā (Sēmes purvā un Trīšautpurvā) ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk IVN) tika veikts 2008.-2010.gadā. IVN rezultātā tika konstatēts, ka ieguvei šādā platībā un izvēlētajā vietā Dabas lieguma tuvumā, cita starpā dēļ ieguves vietā konstatētajām dabas vērtībām, ir būtiska nelabvēlīga ietekme uz Natura 2000 teritoriju, darbības vietā konstatētām īpaši aizsargājamām sugām un ir pretrunā ar spēkā esošo vides aizsardzības normatīvo aktu nosacījumiem - Sugu un biotopu aizsardzības likuma 11.panta 2), 4) un 6) daļu un likuma „*Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām*” 43.panta (5) daļu.
- 3.1.5. Laika periodā kopš iepriekšējā IVN veikšanas ir grozītas Dabas lieguma robežas, iekļaujot tajā arī Trīšautpurva daļu. 2012.gadā veikts Atradnē atlikušo krājumu aprēķins un ietekmes uz vidi sākotnējā izvērtējuma rezultātā ar Biroja 2012.gada 13.aprīļa lēmumu Nr.182 piemērots un uzsākts jauns IVN kūdras ieguves lauku paplašināšanai Sēmes purva teritorijā ~ 130ha platībā (Paredzētā darbība).
- 3.1.6. Paredzēto darbību Ierosinātāja plāno veikt kā zemes nomniece. Darbības vietas (t.i. - Talsu novada Valdgales pagasta meža kvartāls Nr.360 ar zemes kadastra Nr.8892 004 0006) īpašnieks ir VAS „*Latvijas valsts meži*”. Darbības vieta robežojas ar citiem VAS „*Latvijas valsts meži*” zemes īpašumiem (zemes kadastra Nr.986 007 0118, Nr.8892 002 0028 un Nr.8892 007 0013).
- 3.1.7. Programma Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējuma veikšanai izsniegta 2012.gada 4.jūnijā. Ziņojums tika sagatavots un Birojā iesniegts 2014.gada martā. Ziņojuma aktualizētā versija Birojā iesniegta 2015.gada 4.martā.
- 3.1.8. Ieguves platība, kādai uzsākts un veikts IVN ir ~130ha. IVN gaitā, atkarībā no novērtējuma rezultātiem un izstrādātajiem vai konsultāciju ceļā izvirzītajiem ietekmes novēršanas vai mazināšanas pasākumiem, - ieguves platība atšķirīgiem alternatīvu variantiem samazināta (izslēdzot no ieguves noteiktas teritorijas).
- 3.1.9. Saskaņā ar Ziņojumu Atradnē paplašināmajā kūdras ieguves platībā (~130 ha) Sēmes purva daļā aprēķinātie kūdras krājumi ir ~3 milj. m³. Ierosinātāja plāno, ka pirmajā ieguves gadā varētu tikt iegūti 60 000 m³ kūdras, turpmāk palielinot ieguves apjomu līdz 100 000 m³/gadā.
- 3.1.10. Ieguve Darbības vietā paredzēta ~ 30 gadu garumā, izmantojot gabalkūdras vai frēzkūdras ieguves metodi, kas Ziņojumā aplūkotas kā alternatīvas. Kūdras ieguves nodrošināšanai paredzēta teritorijas nosusināšana ar kartu grāvju palīdzību. Nosusināšanas tīkls paredzēts ūdens novadīšanai uz novadgrāvju tīklu un tālāk uz Vecieres upi. Kūdras

ieguves darbi plānoti 3 laukumos ar kūdras ieguves tehniku. Kūdras ieguvi plānots veikt sezonāli, laika posmā no maija līdz novembrim, vidēji 214 dienas gadā 12 stundas dienā (07:00 – 19:00). Gatavās produkcijas izvešana plānota visu gadu (atkarībā no pieprasījuma: vasarā 4-6, ziemas periodā 6-12 automašīnu reisi dienā) 9 stundas dienā (8:00 – 17:00), izņemot brīvdienas un svētku dienas. Kūdras ieguves laukos sagatavotās kūdras transportēšanai no ieguves vietas uz pārkraušanas vietu (ražošanas bāzi) paredzēts izmantot dzelzceļa sastāvu. Tālāk transportēšana pa autoceļiem plānota virzienā uz Cīruļiem, nogriežoties uz reģionālo autoceļu P125 Talsi-Dundaga-Mazirbe.

3.2. Darbības vietas un esošās situācijas raksturojums:

- 3.2.1. Talsu novada Valdgales pagasta teritorijas plānojumā 2006.-2018.gadam (*Valdgales pagasta padomes saistošie noteikumi Nr.12/2007 „Valdgales pagasta teritorijas plānojums”, apstiprināti ar 2007.gada 21.novembra Valdgales pagasta padomes lēmumu (protokols Nr.16, 2.paragrāfs)*) Darbības vietai noteiktā plānotā izmantošana ir derīgo izrakteņu (kūdras) ieguve.
- 3.2.2. Darbības vieta atrodas mazapdzīvotā teritorijā un tiešā tuvumā neatrodas dzīvojamās vai sabiedriskās ēkas. Tuvākā apdzīvotā viensēta „Saliņas” atrodas ~ 800 m attālumā, citas viensētas - „Baložkalnī” un „Līcnieki” - ~2 km, „Krūmiņi”- 2.5 km attālumā. Tuvākie ciemati „Lielsalas” un „Stikli” ir ~ 4 km un 2 km attālumā.
- 3.2.3. Darbības vieta atrodas uz D, DR no esošajiem Atradnes kūdras ieguves laukiem. Darbības vietas R mala un ZR stūris robežojas ar meža teritoriju, bet D un A mala robežojas ar Dabas liegumu, kas ietilpst Stiklu purvu kompleksā. Tas ir lielākais augstu purvu komplekss Rietumlatvijā, kam raksturīgi akači, pauguri un ieplakas. Dabas liegums dibināts 1977.gadā kā purvu liegums un 1999.gadā tam noteikts dabas lieguma statuss. Dabas liegums ir noteikts kā C tipa (teritorija, kas noteikta īpaši aizsargājamo sugu, tostarp putnu, un īpaši aizsargājamo biotopu aizsardzībai) Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija (kods: LV0518900) un tā kopējā platība pēc paplašināšanas ir 7245 ha. Dabas liegumam ir izstrādāts dabas aizsardzības plāns un tā aizsardzības un izmantošanas nosacījumus noteic Ministru kabineta 2011.gada 11. janvāra noteikumi Nr.81 „Dabas lieguma „Stiklu purvi” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” (turpmāk Lieguma Individuālie noteikumi).
- 3.2.4. Saskaņā ar Lieguma Individuālajiem noteikumiem Plānotā kūdras ieguves teritorija D malā robežojas ar dabas lieguma un regulējamā režīma funkcionālo zonu, bet A malā ar regulējamā režīma zonu. Saskaņā ar Lieguma Individuālo noteikumu 12. un 14.punktu regulējamā režīma zona izveidota, lai nodrošinātu aizsardzību purvainajiem un boreālajiem mežu kompleksiem ar augstu bioloģisko vērtību, savukārt dabas lieguma zona ir izveidota, lai saglabātu Ziemeļkurzemei raksturīgo purvu un ezeru kompleksu un tur sastopamās īpaši aizsargājamās sugas, kā arī īpaši aizsargājamās biotopus. Atbilstoši Ziņojumam Dabas lieguma regulējamā režīma zonā pie Darbības vietas A robežas ir Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājams biotops *Purvaini meži* (90D0*), dabas lieguma zonā pie Darbības vietas D robežas ir Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājams biotops *Nesarti augstie purvi* (7110*), bet regulējamā režīma zonā pie Darbības vietas D robežas ir Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājams biotops *Purvaini meži* (90D0*) ar Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājama biotopa *Boreālie meži* (9010*) ieslēgumiem. Aizsargājamie biotopi turpinās arī Darbības vietā, teritorijā, kura nav ietverta Dabas lieguma sastāvā un kurai nav noteikts aizsardzības statuss. Lielāko daļu Darbības vietas veido biotops *Nesarti augstie purvi* (7110*), savukārt biotopa *Purvaini meži* (90D0*) joslas ir gar Darbības vietas A un R malām. Uz DR un A no Darbības vietas ~30m un ~100m attālumā ir mikroliegumi, kas izveidoti putnu aizsardzībai. Ieguvei paredzētajā teritorijā konstatētas 3 aizsargājamo putnu

sugu ligzdošanas vietas, bet vienas sugas ligzdošanas vieta Darbības vietas tiešā tuvumā pie Darbības vietas DR stūra.

3.2.5. Darbības vietai piegulošās izstrādātās kūdras ieguves vietas atrodas pie vietējā autoceļa V1411 Valdemārpils – Pope, autoceļa posmā Cīruļi – Lielsalas – Ģibzde. Autoceļš 5 km posmā Ģibzde – Lielsalas ir ar grants segumu un 7 km posmā Lielsalas – Cīruļi ar asfalta (melno) segumu. Līdzšinēji kūdras izvešana notiek virzienā uz Cīruļiem, nogriežoties uz reģionālo autoceļu P125 Talsi-Dundaga-Mazirbe. Izvešanas maršrutu ir paredzēts saglabāt.

3.2.6. Gar Darbības vietas Z malu ir ~ 2 m dziļš novadgrāvis, kas uzkrātos ūdeņus novada uz beznosaukuma strautu, kas ietek Vecieres upē (objekta kods: V072, ūdenssaimnieciskā iecirkņa kods: 3722486, Raķupes kreisā krasta pieteka). Minēto grāvi paredzēts izmantot kā galveno noteku Paredzētās darbības realizācijai.

3.2.7. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju:

3.2.7.1. 2012.gada kūdras lauku inventarizācijas ietvaros aprēķināts, ka atlikusī kūdras ieguves lauka bruto platība visā Atradnē ir 1005.78 ha, bet kūdras lauku izmantojamā platība 681.0 ha. (Ziņojums 3.1., 65.lpp.). Atradnē kopējie atlikušie kūdras ģeoloģiskie krājumi ir 13 186.5 tūkst. m³ vai 2123.0 tūkst. tonnas, tai skaitā: mazsadalījies kūdra – 6 594.9 tūkst.m³ vai 923.3 tūkst. tonnas, vidēji un labi sadalījies kūdra – 6591.6 tūkst. m³ vai 1199.7 tūkst. tonnas.

3.2.7.2. Atradnes kūdras iegulu slāņu biezums ir atšķirīgs, izteikti dominē augstā tipa iegulas (slāņa biezums var sasniegt 6 m, vidējais biezums ir 2.6 m). Pārejas tipa iegulu slāņa vidējais biezums – 1.23 m, jaukta tipa iegulu vidējais biezums – 1.41 m. Saskaņā ar Ziņojumā esošo atsauci uz 2012.gada inventarizācijas rezultātiem, pašreiz izstrādē esošajā kūdras ieguves teritorijā kūdras slāņa aprēķinātais vidējais biezums ir 1.28 m, tai skaitā – mazsadalījies kūdra atrodama 0.62 m biezumā, vidēji sadalījies kūdra – 0.66 m biezumā. Lielākais kūdras biezums atrodams teritorijas centrālajā un ZA daļā.

3.2.7.3. Visai Lielsalas purva ieplakai ir visai sarežģīta uzbūve. Purva ieplakas pamatnē relatīvā augstuma starpība var sasniegt 8-10 m robežu. Atradne atrodas lēzeni viļņotā plakanā Ugāles līdzenumā. Reljefa saposmojums ir robežās no 2 līdz 10 m. Reljefa paaugstinājumi ar virsas absolūto augstumu 30 – 40 m v.j.l. ieskauj pazeminājumus un ieplakas ar absolūto augstumu 20 – 30 m v.j.l., kurās ir izveidojušies apkārtņē esošie purvi. Atradnes daļai, kas ietilpst novērtējuma objektā (Sēmes purvs un Trīšautpurvs), ir samērā līdzena virsa un absolūtā augstuma atzīmes mainās no 35.0 m v.j.l. dienvidaustrumos līdz 41.2 m v.j.l. vidusdaļā.

3.2.7.4. Dziļākās purva ieplakās atrodams sapropelis, kuru pārsedz halocēna laika kūdras slāņi. Kūdras slāņi virs sapropeļa ieplakām ir uzskatāmi kā visvecākās kūdras slāņi visā izpētes teritorijā. To hipsometriskais izvietojums ir zemāks (32 – 33 m v.j.l.) kā pārejas kūdras slāņiem (34 -36 m v.j.l.) un tie ir veidojušies minerālgrunts pārpurvošanās rezultātā.

3.2.7.5. Atradnes izpētes teritorijā ir kvartāra ūdens horizontu komplekss, ko veido kūdras, smilts, smilšmāla, slokšņu māla slāņojums un tā kopējais biezums svārstās aptuveni 20 – 30 m robežās. Kvartāra ūdens horizonta kompleksu veido divi hidrauliski savstarpēji vāji saistīti ūdens horizonti: holocēna purva horizonts ar vāju ūdens caurlaidību, sprotslānis (bQ4) un augšpleistocēna Latvijas svītas fluvioglaciālo – limnoglaciālo (fg-lgQ3/fr) nogulumu horizonts. Teritorijā starp Sēmes purvu un Trīšautpurvu gruntsūdens horizontu komplekss un pirmskvartāra nogulumiežu ūdens horizontu komplekss nav savstarpēji hidrodinamiski saistīts. Kūdras ūdens horizonts ir ierobežotas izplatības, izteikti neviendabīgs. Plānā to

ierobežo kūdras nogulumu izplatības robeža, savukārt griezumā augšējais aktīvais purva ūdens horizonts ar vidējo dziļumu 0.5 m. Purva ūdens horizonts nav saistīts ar dziļāk esošajiem pamatiežu ūdens horizontiem un ir vāji vai nav saistīts ar dažādas ģenēzes terīgēno (smilšaino) nogulumu ūdens horizontiem.

- 3.2.7.6. Izpētes teritorijā kūdras ūdensietilpība ir liela, bet kūdras filtrācijas īpašības ir zemas un tās būtiski samazinās palielinoties ieguluma dziļumam. Pazemes ūdens notece vērojama tikai aktīvajā horizontā, kura biezums ir 0.4 – 0.8 m robežās, atkarībā no kūdras tipa. Aktīvā horizonta biezums ir lielāks augsto purvu kupolos un samazinās perifēro daļu virzienā. Aktīvā horizonta biezumu nosaka gruntsūdeņu līmeņa svārstības. Dotajā horizontā filtrācijas ātrums (var sasniegt 2 m/dnn) atkarīgs no plūsmas krituma un filtrācijas koeficienta (svārstās 1-2 m diennaktī svārstību slāņa biezumā), samazinās līdz 1.0-0.15 m/dnn aktīvā horizonta pamatnē.
- 3.2.7.7. Atradnes dziļāk iegulošajā kūdras slānī (hidrodinamiskie apstākļi uzskatāmi par inertiem) ūdens filtrācijas koeficients ir aptuveni 0.01 – 0.15 m/dnn, salīdzināms ar ūdens filtrācijas koeficientu 0.7 – 0.005 m/dnn, kas raksturo ūdens slāni vāji caurlaidīgiem smilšmāla un mālsmits nogulumiem.
- 3.2.7.8. Kūdras ieguvei paredzētajā un tai piegulošajā teritorijā notiek nepārtraukta mijiedarbība starp virszemes un pazemes ūdeņiem, kur gruntsūdeņi barojas ar atmosfēras nokrišņiem, kas filtrācijas ceļā nonāk virszemes ūdenstecēs (meliorācijas grāvjos, strautos un upēs), kā arī pazemes ūdens horizontos caur hidroloģiskajiem logiem. Atradnes esošajā izstrādes teritorijā gruntsūdens līmenis ir 0.1-0.2 m no zemes virsas, savukārt plānotās darbības teritorijā Sēmes purvā ūdens līmenis ir tuvu zemes virsmai un būtiska mijiedarbība notiek tikai starp gruntsūdeņiem un virszemes ūdeņiem. Plānotās darbības teritorijas reljefa kritums ir Z, ZA virzienā, līdz ar to, nosusinot izstrādājamo teritoriju, virszemes ūdens tiks novadīts uz esošo novadgrāvju tīklu, tālāk uz strautu un Vecieres upi.
- 3.2.8. Ziņojumā novērtēts, ka Darbības vieta atrodas Ventaszemes Laidzes-Papes-Amelju mežāru ainavapvidū. Atbilstoši reljefam un zemes izmantošanas raksturam, plānotās darbības kūdras ieguves lauki ietilpst purvainu tipa ainavās, kuras Latvijā veido ekoloģiski nozīmīgas ainavas. Savukārt paredzētās darbības apkārtnē dominē smilšaino līdzenumu mežaines. Darbības vietas tuvumā neatrodas ainaviski nozīmīgas aizsargājamās teritorijas. Ilgtermiņā ainavu līmenī novērojamas ietekmes arī izstrādājamiem kūdras laukiem piegulošajās purvu un mežu teritorijās, jo, mainoties hidroloģiskajam režīmam, rezultātā samazinās atklātas augstā purva ainavas un pieaug purvainu mežu platības. Paredzētās darbības teritorijā un tās apkārtnē ir tuvu skatu mežu ainavas, bet ainavu vizuālā kvalitāte nav vērtējama kā augsta, jo tās veido tipiskas augstā purva, meža un kūdras ieguves lauku ainavas, kas vairumā gadījumu ir antropogēni ietekmētas.
- 3.2.9. Paredzētās darbības vietā un tās tuvākā apkārtnē nav kultūras pieminekļu. Tuvākais kultūras piemineklis ir Ošbiržu senkapi (VKPAI Nr.2277), kuri atrodas vairāk kā 5 km attālumā. Puzes pagasta kā kultūrvēsturiski objekti ir Stiklu pils Stiklu ciemā, Ameles muiža – Amelē. To attālums no Darbības vietas ir 3-5 km.
- 3.2.10. Saskaņā ar Ziņojumu, Lielsalas purvs nav ievērojams tūrisma objekts, kā arī nav iekļauts iecienītos apkārtnes maršrutos.
- 3.2.11. Darbības vietas tuvumā nav reģistrētu piesārņotu vai potenciāli piesārņotu vietu.

3.3. Paredzētās darbības un tās nodrošinājuma raksturojums:

- 3.3.1. Kūdras ieguve paredzēta ar frēzkūdras ieguves un grieztās kūdras ieguves metodi, kas aplūkotas kā Paredzētās darbības alternatīvas.
- 3.3.2. Kūdras ieguvi plānots veikt laika periodā no maija līdz novembrim. Darba laiks paredzēts no plkst. 7.00 līdz 19.00, savukārt kūdras izvešanas paredzēta visu gadu, darba dienās, darba laikā no plkst. 8.00 līdz 17.00.
- 3.3.3. Salīdzinājumā ar līdzšinējo darbību promteku sateces baseinus un ūdens noteci nav paredzēts mainīt. Darbības vietā reljefa kritums ir Z, ZR virzienā. Nosusināšanas procesā Darbības vietā ir paredzēts ierīkot virszemes ūdens nosusināšanas grāvju tīklu. Nosusināšanas grāvju (kartu) izveide paredzēta ik pa 20 m. Virszemes ūdeni caur to paredzēts novadīt uz jau esošo novadgrāvju tīklu. Kā galveno noteku paredzēts izmantot esošo 2 m dziļo novadgrāvi. Tālāk ūdens novadīšana paredzēta caur strautu un Vecieres upi (Raķupes pieteka). Suspendēto vielu izgulsnēšanai novadgrāvjos pirms ieplūdes Vecieres un tālāk Raķupes upēs paredzēts izmantot nosēdbaseinus. Galvenā Lielsalas purva noteka Raķupe atrodas uz Z no purva.
- 3.3.4. Pirms Paredzētās darbības uzsākšanas plānots pārtīrīt esošos grāvjus. Grāvjus, kas atrodas Dabas lieguma teritorijā, nav paredzēts tīrīt.
- 3.3.5. Kūdras izvešana no kūdras laukiem līdz ražošanas bāzei tiek veikta vagonos pa šaursliežu ceļu vai atsevišķos gadījumos arī ar traktortehniku. Šādu pieeju ir paredzēts saglabāt arī veicot Paredzēto darbību. Attiecīgi, pirms kūdras ieguves uzsākšanas, no esošā dzelzceļa tīkla līdz Darbības vietai plānots ierīkot sliežu ceļus, kas nodrošinātu kūdras izvešanu. Pie kūdras grēdām gar to garākajām malām paredzēts veidot nodrošinātas piebrauktuves vismaz no divām malām. Kūdras ieguves laukos sagatavotās kūdras transportēšanai no ieguves vietas uz pārkraušanas vietu (ražošanas bāzi) paredzēts izmantot dzelzceļa sastāvu (1 lokomotīve, 5 vagoni), ar kustības ātrumu 10 km/h. Vienā sastāvā tiktu iekrauti ~100 m³ kūdras. Gada laikā ir plānots iegūt un pārvadāt ~ 60 000 m³ kūdras (600 braucieni ar vilciena sastāvu). Ņemot vērā konkrētos ieguves apstākļus un apjomu, šis daudzums ir uzskatāms par orientējošu daudzumu.
- 3.3.6. Atradnes izstrādes vajadzībām ārpus Atradnes ir izveidota ražošanas bāze, kurā tiek veikta kūdras pārkraušana uz autotransportu tālākai transportēšanai. Kūdras gatavās produkcijas izvešanai no ražošanas bāzes paredzēts saglabāt līdz šim izmantoto maršrutu pa vietējas nozīmes ceļu V1411 Valdemārpils – Pope 7 km posms ar melno segumu, tālākais maršruta ved pa reģionālo ceļu P125 Talsi – Dundaga – Mazirbe. Cauri Cīruļu ciemam maksimāli pieļaujamais braukšanas ātrums ir 50 km/h, posmā Lielsalas – Cīruļi – 90 km/h. Saskaņā ar Ziņojumā novērtēto, veicot Plānoto darbību, nav paredzēti papildus transporta kustības ierobežojumi uz koplietojuma ceļiem, kā arī nav paredzēts palielināt kūdras izvedamā transporta intensitāti. Plānotā satiksmes intensitāte vasaras periodā ir 4 - 6 autotransporta reisi dienā, ziemas periodā – 6 – 12 autotransporta reisi dienā.
- 3.3.7. Citu jaunu, tostarp satiksmes infrastruktūras objektu izbūve nav paredzēta. Ražošanas ēka ar darbinieku vajadzībām pielāgotām sanitārajām un atpūtas telpām ir izvietota esošajā ražošanas bāzē. Rezerves daļu uzglabāšana un degvielas uzpilde Atradnes teritorijā nav paredzēta. Degvielas uzglabāšanai uzstādītas divas cisternas ar 10 m³ tilpumu katra. Citi energoresursi kūdras ieguves procesā nav nepieciešami.
- 3.3.8. Dzeramais ūdens darbinieku vajadzībām un ūdens sanitārajām vajadzībām tiek nodrošināts ražošanas bāzes ēkā. Ūdens tiek iegūts no artēziskā urbuma (identifikācijas numurs P 300120), atbilstoši Ūdens resursu lietošanas atļaujas Nr.VE11DU0026 nosacījumiem (izsniegta 27.12.2011., derīga uz visu darbības laiku). Atļautais ūdens ieguves apjoms 15 m³/dnn un 5475 m³/gadā. Minētais artēziskais urbums nodrošina arī Lielsalas ciemata iedzīvotāju apgādi ar ūdeni.

- 3.3.9. Sadržīves notekūdeņu novadīšanai meliorācijas grāvī no ražošanas bāzes teritorijas tiek izmantotas (arī turpmāk paredzēts izmantot) notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu līdz 20 m³ diennaktī.
- 3.3.10. Saskaņā ar Ziņojumu atkritumu apsaimniekošana šobrīd tiek organizēta, nodalot sadzīves atkritumus (koksne, sadzīves, ražošanas atkritumi) no bīstamiem atkritumiem (tehnikas apkopes rezultātā radušies atkritumi). Tos uzkrāj tiem atbilstoši paredzētās vietās un izved saskaņā ar noslēgtajiem līgumiem ar atkritumu apsaimniekotājiem. Sadzīves atkritumi netiek šķiroti, izņemot koksnes atkritumus. Atkritumu savākšanai un uzglabāšanai tiek izmantots kontainers, kas atrodas ražošanas bāzes teritorijā. Kūdras ieguves laikā radušies koksnes atkritumi tiek izvesti no atradnes. Šo pašu sistēmu Ierosinātāja plāno izmantot arī Paredzētās darbības realizācijai. Ziņojumā vērtēts, ka pie nosacījuma, ka 1 cilvēks rada ~ 0.1 m³ sadzīves atkritumu un kūdras ieguves sezonā tiek nodarbināti ~ 150 līgumstrādnieki, un 50 darbinieki ir pastāvīgie, tad plānotais radīto sadzīves atkritumu apjoms ir 130 m³ gadā. Krautņu pamatņu un virsmu aizsardzībai tiek izmantota plēve, kas vēlāk top par plastmasas atkritumiem. Novērtēts, ka gada laikā Ierosinātāja izmanto 110 000 kg plēves. Ziņojumā norādīts, ka ar 2011.gadu ir uzsākta plēves otrreizējās izmantošanas prakse, kas gada laikā ļauj otrreiz izmantot 60 000 kg plēves.
- 3.3.11. Saskaņā ar Ziņojumu, ugunsdzēsībai paredzēti ūdens krājumi ūdenstilpēs esošajos kūdras laukos. Sagatavojot kūdras ieguvei Paredzētās darbības teritorijas, tiek plānots projektēt, izrakt un iekārtot ūdens ņemšanas baseinus un tiem piebraucamos ceļus ar norādēm. Ugunsdzēsības vajadzībām paredzēti mobilie motorsūkņi. Ūdens ugunsdzēsības vajadzībām tiek uzglabāts arī divās cisternās: 25 m³ un 15 m³ (slēgtas, mobilas, pārvietojamās pa dzelzceļu), kas novietotas atradnes teritorijā, kā arī 10 m³ cisternā, kas pārvietojama ar traktoru.
- 3.3.12. Kūdras ieguvei paredzētā tehnika ir aprīkota ar dzirksteļu slāpētājiem un ugunsdzēsamajiem aparātiem, kā arī tehnisko inventāru (spainis ar 5 m virvi). Ziņojumā norādīts, ka šobrīd ugunsdrošības atstarpes starp krautnēm ir veidotas 10-15 m platumā, kur netiek krauta kūdra un kokmateriāli. Saskaņā ar tehnoloģisko procesu reglamentu tiek organizēta temperatūras kontrole kūdras grēdās un pieaugoša riska gadījumos tiek veikti pasākumi, kas novērš ugunsgrēka izcelšanos. Kūdras grēdas netiek izvietotas virs siltuma avotiem, kūdras uzglabāšanas teritorija tiek attīrīta no degtspējīgiem atkritumiem un augu paliekām. Nepieciešamības gadījumā žagari un citi sīki ciršanas atlikumi tiek sadedzināti īpaši aprīkotās vietās un norīkota darbinieka klātbūtnē.
- 3.3.13. Novērtēts, ka kūdras grēdas maksimālais izmērs nedrīkst pārsniegt 100 x 50 x 20 m, bet ugunsdrošības attālums starp grēdām (atkarībā no izmēra) nedrīkst būt mazāks par 8 m, kā arī ne mazāks kā grēdas augstums.
- 3.3.14. Pēc izstrādes pabeigšanas ir plānota izstrādāto lauku rekultivācija ar renaturalizācijas metodi. Ziņojumā novērtēts, ka līdzšinējā Ierosinātājas pieredze jau izstrādāto kūdras lauku renaturalizācijā liecina, ka regulējot ūdens līmeni, renaturalizācijas process noris samērā veiksmīgi. Rekultivāciju paredzēts uzsākt ne vēlāk kā gada laikā no kūdras ieguves pabeigšanas.

3.4. Paredzētās darbības iespējamie alternatīvie risinājumi:

- 3.4.1. Vērtējot Paredzētās darbības alternatīvos risinājumus Ierosinātāja piedāvā divas tehnoloģiskās alternatīvas (Paredzētajai darbībai tās norises vietā): frēzkūdras ieguves tehnoloģiskais process un gabalkūdras (grieztās kūdras) ieguves tehnoloģiskais process. Ierosinātāja derīgo izrakteņu ieguvei veic jau Darbības vietai blakus esošajos kūdras laukos un Paredzētās darbība pēc būtības ir izmaiņas esošajā darbībā - ieguves platību palielināšana. Kā novērtēts Ziņojumā, Paredzētā darbība nerada nepieciešamību pēc jaunas

nozīmīgas infrastruktūras izveides, tādēļ vērtēta un salīdzināta galvenokārt ieguves metodika. Ietekmes uz vidi novērtēšanas nosacījumi paredz prasību, lai novērtējot paredzēto darbību, tiktu izsvērtas pieņemamās alternatīvas, kas varētu būt piemērotas ierosinātajam projektam un tā specifiskajām īpašībām. Alternatīvas var tikt novērtētas kā tehnoloģiskajam procesam, tā darbības vietai.

3.4.2. Ziņojumā novērtēts, ka abus tehnoloģiskos (alternatīvos) risinājumus ir iespējams piemērot, citu starpā vadoties no salīdzinājuma par to radītu ietekmi uz vidi.

3.4.3. Atbilstoši Ziņojumam:

3.4.3.1. Veicot ieguvī ar frēzkūdras ieguves paņēmieni iespējams izmantot gan pneimatiskos, gan mehāniskos savācējus:

3.4.3.1.1. Veicot ieguvī ar pneimatiskajiem savācējiem, frēzēšana tiek veikta ar frēzēm, vidēji 15-20 mm dziļi vienu reizi ciklā, tad seko irdināšanas darbības ar kultivatoru 1-3 reizes ciklā ar darba platumu vidēji 9-18 m. Sekojoši tiek veikta pneimatiskā savākšana, transportēšana un izbēršana bērtņēs pa vienai reizei gājienā, procesu noslēdzot ar kūdras bērtņošanu, izmantojot bērtņotājmašīnu vai hidraulisko ekskavatoru ar taisno kausu. Bērtņu maksimālais garums šādā gadījumā nedrīkst pārsniegt 80 m.

3.4.3.1.2. Veicot ieguvī ar mehānisko savākšanu, tiek veikta frēzēšana, irdināšana, vālošana, savākšana un grēdu veidošana (bērtņošana). Mehānizētajai kūdras ieguvei ir svarīgs cikla grafiks, jo frēzēšana paredzama jebkurā diennakts laikā un starplaiks starp frēzēšanu un irdināšanu ir 3 stundas, bet starp irdināšanu un vālošanu – 2 stundas.

3.4.3.2. Ziņojumā novērtēts, ka optimālākais kūdras žāvēšanas laiks ir no plkst. 9.00 līdz 14.00, jo laika posmā no plkst. 14.00 līdz 19.00 kūdras žūšanas intensitāte samazinās, bet vēlāk žūšanas process apstājas. Žūšanas intensitāti ietekmē arī tādi faktori kā gaisa temperatūra, mitrums un vēja stiprums. Viens frēzkūdras iegūšanas cikls vidēji ir divas diennaktis. Darba ciklu skaits sezonā: pirmajā un otrajā gadā ir 12 līdz 15, trešajā un katrā nākošajā ir līdz 20 cikliem. Vērtējot ieguvī ar frēzkūdras ieguves paņēmieni, Ziņojumā secināts, ka ieguves ar pneimatisko savācēju tehnoloģija ir videi draudzīgāka un ekonomiski izdevīgāka.

3.4.3.3. Otrā Ziņojumā vērtētā alternatīvā metode kūdras ieguvei ir grieztās kūdras ieguves tehnoloģija, kur griešana tiek veikta ar ekskavatoru, ar speciālu kausu katrā kārtā divās joslās, vaļēja kartu grāvja garumā, sekojoši sakraujot kūdras ķieģeļšus regulārās grēdās tranšejas malā. Ieguvī veic līdz 1.6 m dziļumam, vienā gājienā tiek izrakti 1.28 m³ kūdras uz vienu kārtējo metru un izklāti 7 m platumā. Grieztās kūdras sagatavošanas process sākas ar lauka profilēšanu, sekojoši tiek veikta kūdras griešana un pārkraušana, procesu noslēdzot ar kūdras izvešanu. Viena kūdras slāņa nostrāde ilgst aptuveni 10 gadus vai ilgāk.

3.4.4. Saskaņā ar Ziņojumā norādīto, izsverot dažādu alternatīvo ieguves paņēmieni priekšrocības un trūkumus, kā arī pamatojoties uz ekonomiskajiem rādītājiem un tirgus pieprasījumu, Ierosinātāja dod priekšroku gabalkūdras ieguvei, tomēr, nepieciešamības gadījumā, pastāv iespēja piemērot arī kombinētu tehnoloģiju.

3.4.5. Vairāki risinājumi grāvju izvietojumam un izolējoša materiāla ievietošanai apskatīti arī ietekmju uz piegulošo teritoriju samazināšanas aspektā, kas vērtēti turpmāk šajā atzinumā.

4. Izvērtētā dokumentācija:

- 4.1. Ierosinātājas 2011.gada 23.decembra iesniegums ietekmes uz vidi novērtējumam.
- 4.2. Biroja 2011.gada 28.decembra vēstule Nr.3-01/1505, ar kuru Ierosinātājas iesniegums pārsūtīts Valsts vides dienesta Ventspils reģionālās vides pārvaldei (turpmāk Ventspils pārvalde).
- 4.3. Ventspils pārvaldes vēstule 2012.gada 20.marta Nr.9.5.-31/121, 2012.gada 20.marta ietekmes uz vidi sākotnējais izvērtējums Nr.VE12SI0017 un izvērtējuma materiāli.
- 4.4. Biroja 2012. gada 13. aprīļa lēmums Nr.182 „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras piemērošanu*”.
- 4.5. Ierosinātājas 2012.gada 3.maija pieprasījums ietekmes uz vidi novērtējuma Programmas izstrādei un paziņojums par sākotnējo sabiedrisko apspriešanu (Birojā saņemts 03.05.2012.).
- 4.6. Izstrādātājas 2012.gada 25.maija iesniegums, ar kuru Birojā iesniegti sākotnējās sabiedriskās apspriešanas materiāli.
- 4.7. Biroja 2012. gada 4.jūnijā izsniegtā Programma Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novērtējumam.
- 4.8. Izstrādātājas 2012.gada 4.decembra vēstule „*Par paredzētās darbības ietekmi uz vidi un realizācijas iespējamību teritorijā, kur ir konstatēti īpaši aizsargājami biotopi vai sugas ārpus Natura 2000 teritorijām*”.
- 4.9. Izstrādātājas 2014.gada 31.marta vēstule, ar kuru iesniegts Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas protokols un Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas protokols.
- 4.10. Dabas aizsardzības pārvaldes (turpmāk DAP) 2014.gada 24.aprīļa atsauksme Nr.4.9/21/2014-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*”.
- 4.11. Ventspils pārvaldes 2014.gada 25.aprīļa Atzinums Nr.9.5.-19/738 „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*”.
- 4.12. DAP 2014.gada 23.decembra atsauksme Nr.4.9/58/2014-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*”.
- 4.13. Izstrādātājas 2015.gada 4.marta vēstule, ar kuru iesniegta aktuālā Ziņojuma versija.
- 4.14. Ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojums „*Kūdras ieguves lauku paplašināšana atradnē „Lielsalas purvs” Talsu novada Valdgailes pagastā*” (2015.gada marts).
- 4.15. Ventspils pārvaldes 2015.gada 23.aprīļa vēstule Nr.9.5.-19/624 „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*”.
- 4.16. DAP 2015.gada 27.aprīļa atsauksme Nr.4.9/24/2015-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*” (saņemta Birojā 2015.gada 1.jūnijā, Biroja reģ.Nr.1510).

5. Informācija par paredzētās darbības novērtēšanas procesā apkopotajiem ieinteresēto pušu viedokļiem un argumentiem (tai skaitā par sabiedriskās apspriešanas rezultātiem):

5.1. Sākotnējā sabiedrības informēšana, sākotnējās sabiedriskās apspriešanas sapulces, ieinteresēto pušu viedokļi un argumenti:

- 5.1.1. Uzsākot ietekmes uz vidi novērtējumu, informācija par Paredzēto darbību bija pieejama Talsu novada pašvaldības Administratīvās ēkas 1.korpusa 1.stāva foajē Kareivju ielā 7, Talsos, Talsu novadā, Birojā, kā arī interneta mājaslapās – www.environment.lv, www.talsi.lv un www.vpvb.gov.lv. Paziņojumu par ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras uzsākšanu un sākotnējo sabiedrisko apspriešanu Ierosinātāja publicēja laikraksta “*Talsu vēstis*” 2012.gada 3.maija numurā.

- 5.1.2. Sākotnējā sabiedriskā apspriešana par paredzētas darbības iespējamo ietekmi uz vidi notika no 2012.gada 3.maija līdz 23.maijam. Ietekmes uz vidi novērtējuma sākotnējās sabiedriskās apspriešanas laikā priekšlikumi vai ierosinājumi Birojā netika iesniegti.

5.2. Sabiedrības informēšana, sabiedriskās apspriešanas sapulce, ieinteresēto pušu viedoklis Ziņojuma izstrādes stadijā:

- 5.2.1. Informācija par Paredzēto darbību un tās ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojuma sabiedrisko apspriešanu tika nodrošināta Talsu novada interneta mājaslapā www.talsi.lv un Biroja interneta mājaslapā www.vpvb.gov.lv. Informatīvie materiāli par Paredzēto darbību bija pieejami Valdgales pagasta pārvaldes telpās „Pagastmājā”, Pūnās, Valdgales pagastā, Talsu novadā un Talsu novada pašvaldības Apmeklētāju pieņemšanas centrā Kareivju ielā 7, Talsos, Talsu novadā, darba laikā, Izstrādātāja mājaslapā www.environment.lv, kā arī Birojā.

- 5.2.2. Ziņojuma sabiedriskā apspriešana notika no 2014. gada 20. marta līdz 18. aprīlim. Informācija par sabiedrisko apspriešanu tika publicēta laikrakstos „Talsu vēstis” 2014.gada 19.marta numurā un „Talsu novada ziņas” 2014.gada 17.marta numurā. Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas sanāksme notika 2014.gada 28.martā Valdgales pagasta tautas namā, Talsu novadā, Pūnās. Sanāksmi vadīja Talsu novada domes Attīstības plānošanas daļas vadītāja. Saskaņā ar sanāksmes protokolu, tajā piedalījās 14 dalībnieki. Izstrādātājas pārstāvis sniedza informāciju par esošo un plānoto darbību un IVN procesu, Ziņojuma izstrādes gaitu, paredzētās darbības ietekmi uz vidi, raksturojot ietekmes veidus un plānotos ietekmes mazinošos pasākumus. Tika arī sniegta informācija par sociālekonomiskā novērtējuma rezultātiem un turpmākajiem soļiem ietekmes uz vidi novērtējuma procesā. Sanāksmē tika uzdots jautājums par hidroloģiskā režīma maiņas ietekmi mazinošiem pasākumiem. Apspriežot šo jautājumu tika izteikta varbūtība, ka varētu tikt būvēta rievsiens. Tika apspriesti jautājumi par kūdras transportēšanu un plānoto maršrutu. Izstrādātājas pārstāve norādīja, ka kūdras transportēšana notiek pa maršrutu, kas neskar grants ceļa posmu, par kuru satraucas iedzīvotāji. Tika prezentēta arī informācija par IVN ietvaros aprēķināto trokšņa ietekmi transportēšanas maršruta tuvumā. Apspriešot tika arī tādi jautājumi kā Paredzētās darbības ietekme uz aizsargājamām putnu sugām, dabas vērtību un sociālekonomisko interešu līdzsvars.

- 5.2.3. Ziņojuma sabiedriskās apspriešanas laikā Birojs saņēma:

- 5.2.3.1. DAP 2014.gada 24.aprīļa atsaukumi Nr.4.9/21/2014-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*”, ar kuru lūgts novērst Ziņojumā konstatētās nepilnības un pretrunas: to starpā neprecizitātes informācijā par putniem nozīmīgas vietas robežām, konfigurāciju un aizsardzības pakāpi. Lūgts papildināt Ziņojumu ar kartogrāfisko materiālu, precizēt kūdras ieguves sezonu, papildināt sociālekonomisko analīzi, raksturot kūdras izstrādes gaitu un plānotās ieguves platības. Tāpat lūgts papildināt vērtējumu par nosusināšanas ietekmi uz blakus esošiem biotopiem, precīzāk raksturot renaturalizācijas un rekultivācijas plānus un gaitu. Vēstulē tiek norādītas iespējamās negatīvās ietekmes uz *Natura 2000* teritoriju, ja tiktu realizēta Paredzētā darbība vietā un veidā, kā tas paredzēts Ziņojumā: sagaidāma bīdāma apoga ligzdošanas vietas un medņa rieta izžušana; hidroloģiskā režīma izmaiņu negatīvā ietekme uz Dabas liegumā esošajiem no pārmitriem apstākļiem atkarīgiem Eiropas Savienības nozīmes prioritāri aizsargājamajiem biotopiem. DAP iesaka izvērtēt iespēju kūdras ieguves lauku paplašināšanu Atradnē veikt tikai daļā no šobrīd plānotās teritorijas, kas piekļautos esošai izstrādes platībai (un pēc izstrādes tiktu atstāta dabiskai renaturalizācijai).

- 5.2.3.2. Ventspils pārvaldes 2014.gada 25.aprīļa Atzinumu Nr.9.5.-19/738 „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma Ziņojumu*”, kurā secināts, ka Ziņojums sagatavots atbilstoši Biroja izsniegtajai Programmai, tomēr informācija papildināma ar vērtējumu par hidroloģiskā režīma ietekmi mazinošiem risinājumiem. Atzinuma noslēgumā Pārvalde secina, ka Paredzētā darbība vietā un veidā, kā tas paredzēts Ziņojumā, iznīcinās biotopus, t.sk. ES nozīmes prioritāros aizsargājamus biotopus *Purvaini meži* 91D0* un *Neskarti augstie purvi* 7110*, kas savukārt ietekmēs tajos ligzdojošās un mītošās sugas. Paredzētās darbības ietekmi Ventspils pārvalde vērtē kā nozīmīgu, ilglaicīgu un kumulatīvu.
- 5.2.4. Ziņojums pēc saņemtajiem vērtējumiem ir ticis papildināts, un par Ziņojuma aktuālo redakciju Birojs saņēma:
- 5.2.4.1. DAP 2014.gada 23.decembra atsauksmi Nr.4.9/58/2014-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*”, kurā DAP atzīst, ka aktualizētais Ziņojums satur pietiekoši vispusīgu ieguves paplašināšanas radīto ietekmju izvērtējumu, ietverot sugu un biotopu ekspertu atzinumus un sociālekonomisko aspektu analīzi, tāpat paredzēts samazināt ieguves teritoriju, saglabājot ~16ha platību Darbības vietas DR malā (tuvumā esošās aizsargājamās putnu sugas mikrolieguma aizsardzībai), kā arī paredzēta kompensācijas teritorijas izveide biotopa *Neskarti augstie purvi* 7110* aizsardzībai. Tomēr DAP vienlaikus norāda arī uz trūkumiem, kas būtu vēl papildus novēršami. Akcentējot Dabas lieguma tuvumu un konstatētās dabas vērtības gan Darbības vietā gan Dabas liegumā, kā arī novērtējot Ziņojumā ietvertos secinājumus par sagaidāmo ietekmi uz vidi un šādas ietekmes zonu, DAP norāda, ka būtiski būtu apsvērt kūdras izstrādes darbību neveikšanu vidēji 150 m platās joslās Darbības vietas D un A malās, kur tā robežojas ar Dabas liegumu (norādīts, ka iespējams lokāli šo attālumu nedaudz variēt atkarībā no situācijas). Tāpat DAP saglabā savu viedokli par nepieciešamību precīzāk raksturot renaturalizācijas un rekultivācijas plānus un gaitu.
- 5.2.4.2. Ventspils pārvaldes 2015.gada 23.aprīļa vēstuli Nr.9.5.-19/624 „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu*”, saskaņā ar kuru pozitīvi vērtēts risinājums samazināt ieguves platību un neveikt ieguvi ~16ha lielā platībā Darbības vietas DR malā. Tai pat laikā Ventspils pārvalde Paredzēto darbību vērtē kā tādu, kas arī ar šādu ietekmes mazināšanas pasākumu radīs neatgriezenisku un negatīvu ietekmi, jo Darbības vietā ir konstatētas arī citas dabas vērtības, kas ieguves gadījumā izzudīs. Ventspils pārvalde norāda uz nosusināšanas sekundārās ietekmes zonu, kas atbilstoši Ziņojumam skartu arī teritoriju Dabas liegumā, tādēļ uzskata, ka nepieciešams izvērtēt iespēju kūdras lauku paplašināšanu veikt tikai daļā no Darbības vietas teritorijas.
- 5.2.4.3. DAP 2015.gada 27.aprīļa atsauksmi Nr.4.9/24/2015-N-E „*Par ietekmes uz vidi novērtējuma ziņojumu kūdras ieguves lauku paplašināšanai atradnē Lielsalas purvs*”. Izvērtējot Ziņojuma aktualizēto redakciju, kas papildināta un iesniegta Birojā atzinuma sniegšanai, DAP vērš uzmanību uz Paredzētās darbības radītu nosusināšanas ietekmi un tās izplatības zonu, ko apstiprina gan Ziņojums, gan apsekošanas rezultāti dabā. DAP ieskatā, lai pasargātu Dabas liegumu no būtiskas ietekmes ir īpaši būtiski paredzēt ieguves neveikšanu vidēji 150m joslā Darbības vietas D un A malā.

6. Nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir īstenojama vai nav pieļaujama:

6.1. Ziņojumā identificēti un izvērtēti šādi galvenie ar Paredzētās darbības realizāciju saistītie ietekmes uz vidi aspekti:

- 6.1.1. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē.
- 6.1.2. Derīgo izrakteņu transportēšanas ietekmes.
- 6.1.3. Trokšņa līmeņa izmaiņas.
- 6.1.4. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma, augsnes struktūras un mitruma, kā arī mūsdienu ģeoloģisko procesu izmaiņas.
- 6.1.5. Ietekme uz bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.
- 6.1.6. Ietekme uz ainavu, kultūrvēsturisko vidi un rekreācijas resursiem.
- 6.1.7. Ietekmes uz vidi būtiskums un limitējošie faktori.
- 6.1.8. Inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi ietekmes novēršanai vai samazināšanai.
- 6.1.9. Alternatīvie risinājumi.

6.2. Izvērtējot Ziņojumā identificētās un izvērtētās iespējamās plānotās darbības ietekmes uz vidi, Birojs secina sekojošo:

6.2.1. Gaisu piesārņojošo vielu emisija un izmaiņas gaisa kvalitātē:

- 6.2.1.1. Galvenie gaisu piesārņojošo vielu emisijas avoti, veicot derīgo izrakteņu ieguvu (tostarp kūdru), līdz ar to – arī Paredzētās darbības rezultātā - ir putekļu daļiņas un gāzveida izmeši no izmantotās karjera tehnikas un transporta līdzekļu dzinējiem, kā arī putekļu emisija no kūdras ieguves (sagatavošanas, iegūšanas, glabāšanas, transportēšanas). Šādas emisijas rada arī transporta kustība pa ceļiem sausā laikā.
- 6.2.1.2. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju, izmantojot gabalkūdras ieguves metodi gaisa piesārņojuma emisijas paredzamas galvenokārt tikai no transportēšanas, savukārt, izmantojot frēzkūdras ieguves metodi, ir paredzamas emisijas arī no sagatavošanas, iegūšanas un glabāšanas. No kūdras ieguves procesa kā nozīmīgākie emisiju avoti atzīti kūdras frēžēšana, kūdras apstrāde ar kultivatoru, savākšana ar pneimatisko savācēju, izbēršana, grēdu veidošana (bērtņošana) un iekraušana vagonos. Kā nozīmīgs emisiju avots frēzkūdras ieguves metodes gadījumā atzīta arī vālošana (frēzkūdras ieguve ar mehānisko tehnoloģiju). Kā emisiju avoti no Darbības vietā izmantojamās tehnikas Ziņojumā definēta traktortehnika, ekskavatori, dzelzceļa tehnika, gabalkūdras ieguves tehnika, frēzkūdras ieguves tehnika (kopumā maksimāli 27 vienības).
- 6.2.1.3. No kūdras iegūšanas procesiem aprēķinātas daļiņu PM_{10} un $PM_{2.5}$ emisijas. Gabalkūdras ieguves gadījumā nav rēķinātas emisijas griešanai, jo ar šādu tehnoloģiju daļiņu PM_{10} un $PM_{2.5}$ emisijas ieguves procesā netiek saistītas (literatūrā nav noteiktu emisijas faktoru). Savukārt gabalkūdras pārkraušanas darbiem (pēc materiāla nosusināšanas) pieņemti tādi paši emisiju faktori kā no frēzkūdras pārkraušanas. Ziņojumā tāpat skaidrots, ka nav pieejami emisiju faktori arī vālošanas darbu veikšanai, tādēļ šo emisiju novērtēšanai izmantoti kultivēšanas darbību emisiju faktori. No izmantojamās tehnikas aprēķinātas slāpekļa oksīdu, oglekļa oksīdu, daļiņu PM_{10} un $PM_{2.5}$, sēra oksīdu un gaistošo organisko savienojumu emisijas. Literatūras avoti emisiju faktora noteikšanai norādīti Ziņojuma 4.1.1. nodaļā - Ziņojumā emisiju novērtēšanai no frēzkūdras ieguves, izmantots 2006. gada augusta „*Boreal Environment Research*” žurnālā publicētais pētījums par smalko daļiņu emisijām no frēzētas kūdras ieguves, piesārņojošo vielu emisiju daudzuma

noteikšanai no kūdras ieguvē izmantotās tehnikas, izmantota Austrālijas Vides un kultūras aizsardzības departamenta (*Department of the Environment and Heritage*) piesārņojošo vielu emisijas datu bāzes (Australia's national database of pollutant emissions) sadaļa „*Mining and Processing of Non-Metallic Minerals*”5 un „*Railway yard operations*”. Teknikai emisijas daudzumi aprēķināti, balstoties uz prognozēto degvielas patēriņu.

- 6.2.1.4. Atbilstoši Ziņojumā norādītajam, no kūdras ieguves un glabāšanas procesiem frēzkūdras ieguves gadījumā piesārņojošo vielu emisiju apjoms gadā paredzams (tonnas/gadā): PM₁₀ 155,3 t/g, t.sk. PM_{2.5} – 111,7 t/g, no gabalkūdras ieguves PM₁₀ – 3,708 t/g, t.sk. PM_{2.5} – 2,322 t/g. Savukārt piesārņojošo vielu kopējās emisijas no kūdras ieguves un ražošanas procesā izmantotās tehnikas (sadalījums proporcionāli izmantotajam tehnikas vienību skaitam) paredzamas (tonnas/gadā): no gabalkūdras ieguves NO_x – 3,224 t/g, CO – 1,449 t/g, PM₁₀ – 0,318 t/g, t.sk. PM_{2.5} – 0,318 t/g, SO_x – 0,132 t/g un GOS – 0,397 t/g; no frēzkūdras ieguves NO_x – 4,99 t/g, CO – 3,074 t/g, PM₁₀ – 0,532 t/g, t.sk. PM_{2.5} – 0,532 t/g, SO_x – 0,162 t/g, GOS – 0,739 t/g. Ņemot vērā Ziņojumā ietverto pamatojumu attiecībā uz gabalkūdras, Ziņojumā attiecīgi arī secināts, ka kopējās emisijas no frēzkūdras būtu lielākas nekā no gabalkūdras ieguves, bet citas emisijas abu ieguves alternatīvu gadījumā ir salīdzināmas.
- 6.2.1.5. Saskaņā ar Ziņojumu, gaisa kvalitātes izmaiņu raksturojums nodrošināts ar piesārņojošo vielu izkliedes aprēķiniem, izmantojot datorprogrammu ADMS Roads 3.1 (izstrādātais CERC – Cambridge Environmental Research Consultants, beztermiņa licence P05-0628-C-AR300-LV). Šī programma paredzēta rūpniecisko un transporta avotu izmešu izkliedes aprēķinu veikšanai, ņemot vērā izmešu avotu īpatnības, apkārtnes apbūvi, topogrāfiju un reljefu, kā arī vietējos meteoroloģiskos apstākļus. Piesārņojošo vielu izkliedes aprēķini veikti, izmantojot Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centra sagatavotos meteoroloģisko novērojumu datus, kas raksturo laika apstākļus teritorijas apkārtnē 2012. gadā ar 1 stundas intervālu (Stendes novērojuma stacijas dati). Ziņojumā novērtēts, ka gaisa piesārņojuma izkliedei nelabvēlīgi laika apstākļi veidojas bezvēja vai lēna vēja gadījumos, jo piesārņojuma sajaukšanās augstums ir neliels un izkliede atmosfērā notiek ļoti lēni. Ziņojumā konstatēts, ka visvairāk bezvēja dienu ir siltā perioda mēnešos (jūnijs, jūlijs), vismazāk bezvēja dienas ir aukstā perioda mēnešos (novembris, janvāris) un nelabvēlīgu meteoroloģisko apstākļu situācijas var rasties jebkurā no mēnešiem.
- 6.2.1.6. Ziņojumā iekļauts piesārņojošo vielu izkliedes rezultātu novērtējums no kūdras ieguves procesiem, kas salīdzināti ar Ministru kabineta 2009. gada 3. novembra noteikumos Nr. 1290 „*Noteikumi par gaisa kvalitāti*” (turpmāk MK noteikumi Nr.1290) ietvertajiem normatīviem. Saskaņā ar novērtējuma rezultātu nevienai no piesārņojošajām vielām maksimālā aprēķinātā summārā koncentrācija nepārsniedz 30% no normatīva. Saskaņā ar Ziņojumu, maksimālā PM₁₀ diennakts koncentrācijas 90,41 procentiles vērtība 5,43 µg/m³ ārpus kūdras ieguves teritorijas var tikt sasniegta kūdras ieguves teritorijas austrumu pusē, aptuveni 3,5 km attālumā no Lielsalas ciema un 3,8 km attālumā no viensētām „*Riesti*” un „*Vadi*”, kas nepārsniegs atbilstošā gaisa kvalitātes normatīvu 50 µg/m³. PM₁₀ gada maksimālā koncentrācija ārpus ieguves teritorijas pēc aprēķinu datiem sasniedz pie kūdras ieguves teritorijas robežas austrumu pusē aptuveni 3,6 km no viensētām „*Riesti*” un „*Vadi*” un 4,8 km attālumā no Stiklu ciemata – 6,03 µg/m³, bet nepārsniedz 40 µg/m³ normatīvu. PM_{2.5} aprēķinātā maksimālā gada vidējā koncentrācija 3,26 µg/m³ ārpus Paredzētās darbības vietas pēc aprēķinu datiem var sasniegt pie kūdras ieguves teritorijas robežas austrumu pusē aptuveni 3,6 km no viensētām „*Riesti*” un „*Vadi*” un 4,8 km attālumā no Stiklu ciemata, bet nav paredzēts mērķlieluma 25 µg/m³ pārsniegums.

- 6.2.1.7. Ziņojumā novērtēts, ka slāpekļa dioksīdu, sēra dioksīdu un oglekļa oksīdu koncentrācijas ir ļoti nenožīmīgos daudzumos no kūdras ieguves procesiem, un lielāko daļu sastāda esošais piesārņojums (slāpekļa dioksīdam un oglekļa oksīdam).
- 6.2.1.8. Novērtējuma rezultāti salīdzināti ar robežlielumiem un mērķlielumiem, kas noteikti MK noteikumos Nr.1290. Atbilstoši novērtējumam, gaisa piesārņojošo vielu koncentrācijas Paredzētajai darbībai sagaidāmas nedaudz lielākas nekā esošai kūdras ieguvei, tomēr noteiktie normatīvi un mērķlielumi netiks pārsniegti un papildus pasākumi izmešu gaisā samazināšanai nav nepieciešami. Tādējādi, Birojs secina, ka ietekmes uz vidi novērtējuma rezultātā ir novērtēta ietekme uz gaisa kvalitāti, ko varētu izraisīt Paredzētā darbība, kā arī novērtēts, vai nepieciešami novēršanas un mazināšanas pasākumi, lai Paredzētās darbības ietekme nepārsniegtu apjomus, kam varētu būt būtiska nelabvēlīga ietekme uz vides kvalitāti.
- 6.2.1.9. **Nemot vērā minēto, Birojs uzskata, ka nav nepieciešams konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu norādīt papildus nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama. Transportēšanas radītās ietekmes uz gaisa kvalitāti un nepieciešamie nosacījumi vērtēti citā šī Biroja atzinuma nodaļā.**
- 6.2.2. Derīgo izrakteņu transportēšanas ietekmes.**
- 6.2.2.1. Ziņojumā vērtēti esošie un plānotie kūdras transportēšanas maršruti, to izvietojums attiecībā pret apdzīvotajām vietām un dzīvojamām mājām, nepieciešamie pievadceļu būvniecības, rekonstrukcijas darbi, plānotā satiksmes intensitāte un tās radītās ietekmes (iespējamie traucējumi) apdzīvotās teritorijās.
- 6.2.2.2. Saskaņā ar Ziņojumu Paredzētās darbības realizācijai plānots izmantot esošo ceļu infrastruktūru un maršrutu – pa vietējas nozīmes autoceļu V1411 Valdemārpils – Pope no ražošanas bāzes Lielsalās uz Cīruļiem (7 km posms ar melno segumu), tālāk pa reģionālo ceļu P125 Talsi – Dundaga – Mazirbe. Paredzētās darbības iekšējos pagaidu ceļus paredzēts veidot atbilstoši nepieciešamībai, izmantojot esošo šaursliežu dzelzceļu un tam pieslēdzot pārvietojamās sliedes.
- 6.2.2.3. Ziņojumā novērtēts, ka transportēšanas maršruts virzās cauri blīvāk apdzīvotai vietai „Cīruļi”, kur tuvākās mājas atrodas ~15m attālumā no ceļa. Pieļaujama transporta kustības ātrums šajā vietā ir 50km/h. Paredzētās darbības ietvaros ir plānots saglabāt satiksmes intensitāti vasaras periodā 4 - 6 autotransporta reisi dienā, ziemas periodā – 6 – 12 autotransporta reisi dienā, dienas laikā (8.00 līdz 17.00).
- 6.2.2.4. Saskaņā ar Ziņojumu gaisa kvalitātes izmaiņu un trokšņa novērtējumam no transporta izmantota VAS „Latvijas valsts ceļi” informācija par ceļa noslodzi attiecīgajam posmam. Transportēšanas radītā trokšņa novērtēšanai un modelēšanai izmantota *Wölfel Meßsystem Software GmbH+Co K.G* izstrādātā trokšņa prognozēšanas un kartēšanas programmatūra IMMI 2013-1 (Licences numurs S72/317), kas ietver ceļu satiksmes radītā trokšņa novērtēšanas metodi (Francija), kas noteikta Ministru kabineta 2014.gada 7.janvāra noteikumu Nr.16 „*Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība*” (turpmāk Trokšņa noteikumi Nr.16) 1.pielikuma 6.3.punktā. Transportlīdzekļu radītās daļiņu emisijas vērtētas gada periodam, ņemot vērā emisijas, kas veidojas no transportlīdzekļu kustības par grants segumu. Šīs emisijas ir raksturīgas sausam un siltam laikam, tādēļ vērtējumā ņemts vērā gada siltais periods.
- 6.2.2.5. Novērtējuma rezultātā secināts, ka ar Paredzēto darbību nav sagaidāmas tādas transportēšanas ietekmes, kas radītu līdzšinējā vides stāvokļa izmaiņas, jo satiksmes intensitāte, transportēšanas maršruti un transportēšanas laiks tiks saglabāts nemainīgi. Vienlaikus secināts, ka teritorijā gar autoceļiem ir identificējamās problēmas gan trokšņa,

gan gaisa kvalitātes aspektā, jo ceļa kopējā noslodze rada Trokšņa noteikumos Nr.16 noteikto robežvērtību (dienas periodam) pārsniegumu apdzīvotas vietas Cīruļi teritorijā pie mazstāvu dzīvojamo ēku fasādēm, kā arī transportlīdzekļu radītās daļiņu PM₁₀ emisijas diennakts koncentrācijas un gada vidējās koncentrācijas robežlielumu pārsniegumi ir novērojami praktiski visā autoceļa V1411 ceļa posmā ar grants segumu (daļiņu PM_{2.5} emisijas gada vidējā koncentrācija nepārsniedz normatīvos noteikto mērķlielumu). Kā norādīts Ziņojumā, kūdras transportēšanai Ierosinātāja izmanto un arī turpmāk izmantos V1411 ceļu virzienā uz *Cīruļiem* un, savukārt, virzienā uz Popi (ceļš ar grants segumu) neizmanto.

6.2.2.6. Ņemot vērā transportēšanas intensitāti un paredzēto laiku, nav konstatējams, ka Paredzētā darbība varētu būt priekšnoteikums būtiskai ietekmei uz vidi vai vides stāvokļa pasliktinājumam, tomēr jāņem vērā, ka arī Ierosinātājas līdzšinējā darbība Atradnē un ar to saistītā ceļu noslodze ir daļa (lai arī ne būtiska) no ietekmes apjoma, kas veido esošo vides situāciju pret kuru Paredzētā darbība tiek vērtēta. Ievērojot to, ka arī Ierosinātājas transporta kustība ir trokšņa un daļiņu emisiju iemesls, arī Ierosinātājai ir jāparedz pasākumi, lai nepieļautu būtisku nelabvēlīgu ietekmi vai šādu ietekmi mazinātu. Tā kā nav paredzētas izmaiņas attiecībā pret esošo situāciju, Birojs nekonstatē Paredzētās darbības veikšanu izslēdzošus apstākļus, tomēr atzīst, ka ir nepieciešami pasākumi Paredzētās darbības radītās ietekmes mazināšanai vai nosacījumi, lai nepieļautu tās palielināšanos. Ņemot vērā gan darbības specifiku un ietekmes uz vidi novērtējuma sabiedriskās apspriešanas gaitā vietējo iedzīvotāju paustās bažas un viedokli, gan iespējamās kumulatīvās ietekmes un varbūtējus traucējumus dzīvojamo māju zonā, jo īpaši sausajā sezonā gar pievadceļiem, **Birojs uzskata par nepieciešamu konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu norādīt papildus nosacījumus, ar kādiem paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:**

- a) **Ar Paredzēto darbību saistītos transporta reisus nav pieļaujams veikt ārpus Trokšņa noteikumos Nr.16 noteiktā dienas laika. Šādi darba organizācijas nosacījumi ir jāiekļauj kūdras ieguves tehniskajā projektā un Ierosinātājai jānodrošina to ievērošanu.**
- b) **Lai samazinātu putekļu emisijas, sūdzību saņemšanas gadījumā ilgstoši sausa laika periodā jānodrošina karjera ceļu laistīšanu, samazinot iespējamu putekļu emisiju papildu izplatību dzīvojamo māju teritorijās, tajā skaitā ražošanas bāzes tuvumā.**

Trokšņa ietekmes, kas vērtējamās kopskatā ar ietekmēm, ko rada paredzētās darbības Atradnē, tiek vērtētas (vienuviet) citā Ziņojuma un šī Biroja atzinuma sadaļā. Attiecīgi, tur arī nosakāmi obligātie nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir pieļaujama vai aizliegama.

6.2.3. Troksnis un tā izplatība.

6.2.3.1. Kūdras ieguves procesā un ar to saistītās darbībās tiek radīts troksnis, kas var būtiski vai mazāk nozīmīgi ietekmēt pret troksni jutīgus objektus, tai skaitā sabiedrību tās pastāvīgās uzturēšanās vietās (rekreācijas objektos, mājokļos u.tml.). Troksnis var būt traucējošs arī dzīvniekiem un putniem, jo sevišķi gadījumos, ja ietekmes zonā ir īpaši aizsargājamo sugu, tai skaitā putnu koncentrāciju, barošanās, ligzdošanas, atpūtas u.c. vietas.

6.2.3.2. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju, galvenie ar Paredzēto darbību saistītie trokšņa avoti ir autotransporta kustība pa autoceļa V1411 posmu Cīruļi – Lielsalas – Ģibzde (maršruts iet caur apdzīvotām vietām Lielsalas un Cīruļi), kā arī troksnis, ko rada kūdras ieguves tehnika (ekskavatori, traktortehnika, gabalkūdras ieguves kombains). Troksni

tāpat rada arī vilcienu kustība pa dzelzceļu. Kūdras ieguves tehnikas radīto trokšņa līmeņa novērtēšanai, Ziņojuma izstrādē izmantota informācija no Eiropas Komisijas datubāzes par trokšņa emisiju aprīkojumam, kas tiek izmantots ārpus telpām („*Noise emissions from outdoor equipment*”).

- 6.2.3.3. Darbības vieta atrodas mazapdzīvotā teritorijā un tiešā tuvumā neatrodas dzīvojamās vai sabiedriskās ēkas. Iegūtais materiāls tiek transportēts pa dzelzceļu līdz ražošanas bāzei, kas atrodas pie autoceļa V1411, tālāk tas tiek transportēts pa ceļu. No plānotās ieguves vietas tuvākās apdzīvotās viensētas „*Saliņas*” atrodas ~ 800 m un lielākā attālumā, atsevišķas dzīvojamās mājas atrodas vienīgi autoceļa tuvumā, kur pieslēdzas arī dzelzceļa līnija, pa kuru materiāls tiek transportēts līdz ražošanas bāzei (kā arī transportēšanas ceļa tuvumā, kā novērtēts iepriekš šajā Biroja atzinumā). Līdz ar to, atsevišķās mājas nav kvalificējamās kā tādas, kas atradīsies ieguves vietas un saistīto darbu (Atradnē) tiešā tuvumā un ietekmes zonā. Tās no ieguves vietas šķir iepriekš izstrādātā Atradnes daļa vai mežu un lauku teritorijas. Trokšņa ietekmes, kas var radīt traucējumus, saistāmas galvenokārt ar kravu transporta kustību.
- 6.2.3.4. Saskaņā ar Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 1.2.punktu, novērtējot trokšņa rādītājus, ņem vērā, ka dienas ilgums ir 12 stundas, vakara – četras stundas, nakts – astoņas stundas. Diena ir no plkst. 7.00 līdz 19.00, vakars – no plkst. 19.00 līdz 23.00, nakts – no plkst. 23.00 līdz 7.00, bet gads ir uz skaņas emisiju attiecināms meteoroloģisko apstākļu ziņā vidējs gads. Saskaņā ar Ziņojumu, ieguves darbus ir paredzēts veikt tikai sezonāli, laika posmā no maija līdz novembrim, vidēji 214 dienas gadā 12 stundas dienā (07:00 – 19:00). Atbilstoši Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 1.2.punktam, - Paredzētā darbība plānota tikai periodā, kas kvalificējas kā diena (t.i. – vakara un nakts troksnis ar Paredzēto darbību netiek radīts). Dienas periodā individuālo (savrupmāju, mazstāvu vai viensētu) dzīvojamo māju apbūves teritorijās trokšņa A-izsvartais ilgtermiņa vidējais skaņas līmenis (L_{diena}) nedrīkst pārsniegt 55dB(A).
- 6.2.3.5. Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 9.punkts noteic, ka vides trokšņa prognozei izmanto tikai aprēķina metodes. Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 6.1.punkts paredz, ka, - lai novērtētu (prognozētu) vides trokšņa rādītājus rūpnieciskās darbības radītā trokšņa novērtēšanai (arī derīgo izrakteņu ieguvei), izmanto aprēķinu metodi, kas noteikta Standartā LVS ISO 9613-2:2004 „*Akustika – Skaņas vājinājums, tai izplatoties ārējā vidē – 2.daļa: Vispārīga aprēķina metode*”, bet trokšņa emisijas datus (ievades datus) iegūst mērījumos, kurus veic, izmantojot kādu no 1.pielikuma 6.1.1.-6.1.3.punktā minētajām metodēm. Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 5.punkts noteic, ka persona, kura aprēķinājusi trokšņa rādītājus, trokšņa novērtējumam pievieno izmantotās datorprogrammas sagatavotu aprēķinu modeļu ievades datus.
- 6.2.3.6. Paredzētās darbības trokšņa ietekmes novērtēšanai izmantota *Wölfel Meßsystem Software GmbH+Co K.G* izstrādātā trokšņa prognozēšanas un kartēšanas programmatūra IMMI 2013-1 (Licences numurs S72/317) ar vides trokšņa novērtēšanas metožu kopumu, kas ietver Trokšņa noteikumu Nr.16 1.pielikuma 6.1.punkta metodi rūpnieciskās darbības radītā trokšņa novērtēšanai, kā arī 1.pielikuma 6.3.punkta metodi ceļu satiksmes radītā trokšņa novērtēšanai. Ievades dati ir pievienoti Ziņojumam (6.pielikums).
- 6.2.3.7. Ziņojumā norādīts, ka, lai novērtētu dzelzceļa lokomotīves un vagonu izmantošanas rezultātā radīto troksni, veikti dzelzceļa kustības trokšņa mērījumi (103,8 dB(A)). Trokšņa novērtējumā pieņemts, ka vilciena kustības ātrums ir 10 km/h un gada laikā paredzēti 600 braucieni. Fona trokšņa līmeņa noteikšanai izmantota VAS „Latvijas valsts ceļi” informācija par ceļa noslodzi attiecīgajiem posmiem (intensitāte, automašīnu sadalījums un kustības ātrums).
- 6.2.3.8. Lai novērtētu Paredzēto darbību un ar tās realizāciju sagaidāmās pārmaiņas vidē (trokšņa līmeņa izmaiņas), ir jāņem vērā līdzšinējais vides stāvoklis un pastāvošā ietekmes slodze.

Vadoties no izsvēruma, kurā tiek ņemta vērā gan informācija par Paredzētās darbības radīto troksni, gan informācija par pastāvošo trokšņa fonu, - iespējams nonākt pie secinājumiem par Paredzētās darbības ietekmi un tās būtiskumu. Trokšņa novērtējuma ietvaros ir vērtēts fona trokšņa līmenis (esošais troksnis), esošās un plānotās darbības radītais trokšņa līmenis (abām alternatīvām). Šādā izsvērumā Ziņojuma autori ir novērtējuši, ka Darbības vietu un tās apkārtni raksturo pastāvošais trokšņa ietekmes fons, kas galvenokārt saistīts ar autoceļa tiešo tuvumu. Novērtējot gan pastāvošo ietekmes fonu, gan sagaidāmās vides pārmaiņas ar ietekmi, ko radītu Paredzētā darbība, Ziņojuma autori nonāk pie secinājuma, ka Paredzētās darbības realizācija nav priekšnosacījums Trokšņa Noteikumu Nr.16 2.pielikumā paredzēto robežvērtību pārsniegumam. Proti:

- 6.2.3.8.1. Novērtējot esošo situāciju vai fona trokšņa līmeni Darbības vietā un tās apkārtnē, konstatēts, ka Trokšņa noteikumu Nr. 16 2.pielikuma 1.1.punktā noteiktais trokšņa robežlielums dienas periodam tiek pārsniegts (62dB(A)) vienā dzīvojamās apbūves teritorijā (viensēta „Lašupes”), kas atrodas autoceļa tiešā tuvumā (māja šajā apbūves teritorijā atrodas ~10m no autoceļa). Kūdras transportēšana netiek veikta pa autoceļu virzienā, kurā atrodas minētā dzīvojamās apbūves teritorija (viensēta „Lašupes”). Arī novērtējot attālumus, vadoties no publiski pieejamām kartēm, secināms, ka līdz Ierosinātās izmantotiem transporta ceļiem, tai skaitā dzelzceļa no minētās teritorijas ir ~250 un 300m. Citās apbūves teritorijās Darbības vietas tuvumā trokšņa robežlielumu pārsniegumi nav konstatēti.
- 6.2.3.8.2. Novērtējot trokšņa līmeni, ko dzīvojamās apbūves teritorijās rada līdzšinējā Ierosinātās darbība, netiek konstatēts, ka Paredzētā darbība būtu priekšnoteikums Trokšņa noteikumu Nr. 16 2.pielikuma 1.1.punktā noteikto trokšņa robežlielumu (dienas periodam) pārsniegumam. Trokšņa līmenis rādītājam L_{diena} novērtēts 46dB(A), citās apbūvētās teritorijās ~40dB(A) un mazāks. Arī novērtējot trokšņa līmeni, ko dzīvojamās apbūves teritorijās varētu radīt Paredzētā darbība, netiek konstatēts, ka Paredzētā darbība varētu būtu priekšnoteikums Trokšņa noteikumu Nr. 16 2.pielikuma 1.1.punktā noteikto trokšņa robežlielumu dienas periodam pārsniegumam. Trokšņa līmenis rādītājam L_{diena} novērtēts 46dB(A), citās apbūvētās teritorijās ~40dB(A) un mazāks, palielinājums sagaidāms tikai apbūves teritorijā „Saliņas” (salīdzinājumā ar esošo situāciju, ieguves vieta šai apbūves teritorijai pietuvotos) un par 1 dB(A) dzīvojamās apbūves teritorijā „Moricas”. Tomēr palielinājums sagaidāms par ~ 6- 7dB(A) un ~1dB(A) un ar Paredzēto darbību tiktu sasniegts tikai 33dB(A) un 42dB(A) (robežlielums 55dB(A)).
- 6.2.3.8.3. Novērtējot trokšņa līmeni, ko dzīvojamās apbūves teritorijās radītu Paredzētā darbība kopskatā ar fona trokšņa līmeni, ko rada autotransporta kustība pa autoceļu, secināts, ka Paredzētā darbība nav priekšnoteikums izmaiņām vai trokšņa līmeņa palielinājumam. Trokšņa robežlielums var tikt pārsniegts dzīvojamās apbūves teritorijā „Lašupes” (62dB(A)), bet trokšņa līmenis šajā teritorijā saistīts ar autoceļa tuvumu (Paredzētās darbības transportēšanas maršruts ir pretējā virzienā) un ar Paredzēto darbību nepalielinās.
- 6.2.3.9. Tādējādi Ziņojumā tiek prognozēts, ka Paredzētā darbība (patī par sevi) nav priekšnosacījums Trokšņa Noteikumu Nr.16 2.pielikumā paredzēto robežvērtību pārsniegumam. Arī novērtējot summāro sagaidāmo trokšņa līmeni (Paredzētās darbības radītais troksnis summāri ar pastāvošo vides troksni no citiem trokšņa avotiem) secināts, ka Darbības vietai tuvumā esošajās apbūves teritorijās nav sagaidāmas trokšņa līmeņa izmaiņas. Ņemot vērā minēto, Birojs atzīst, ka nebūtu pamata darbības nepieļaušanai pašreizējā situācijā. Tai pat laikā, kā to uzrāda arī Paredzētās darbības ietekmes uz vidi

novērtējums un tā ietvaros sagatavotais Ziņojums, - ir apzināts, ka Darbības vietas apkārtnē jau ir atsevišķas teritorijas ar palielinātu trokšņa līmeni. Kā tas izriet no veiktā IVN – trokšņa ietekmes galvenokārt saistāmas ar tuvumā esošo autoceļu un transporta kustību, turklāt nedz Paredzētā darbība, nedz ar šādu darbību saistītā transporta kustība (nav sagaidāms pieaugums) nav tik būtisks, lai kļūtu par priekšnoteikumu esošā vides stāvokļa pasliktinājumam Trokšņa Noteikumu Nr.16 2.pielikumā noteikto trokšņa robežlielumu griezumā. Ņemot vērā visu iepriekš minēto un izvērtējot Ziņojumā sniegto informāciju, tai skaitā novērtējot iedzīvotāju blīvumu Paredzētās darbības iespējamās ietekmes zonā, kur tā varētu būt būtiska, kā arī ņemot vērā vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā Darbības vietai ilgtermiņā paredzēto izmantošanas mērķi, Birojs atzīst, ka nav pamata Paredzētās darbības nepieļaušanai trokšņa traucējumu aspektā. Tai pat laikā Birojs uzskata, ka konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu darbu veikšanai ir izvirzāmi nosacījumi ar kādiem tā īstenojama vai nav pieļaujama:

- a) Paredzētā darbība nav pieļaujama ar citiem darbu veikšanas laika nosacījumiem kā Ziņojumā norādītie, tai skaitā kūdras ieguve, kūdras apstrāde un izvešana uz ražošanas bāzi u.c. darbības ir pieļaujamas tikai Trokšņa noteikumos Nr.16 noteiktajā dienas laikā. Šādi darba organizācijas nosacījumi ir jāiekļauj kūdras ieguves tehniskajā projektā un Ierosinātajai jānodrošina to ievērošanu.
- b) Visām Paredzētās darbības realizācijai paredzētajām tehnoloģiskajām iekārtām jāatbilst Ministru kabineta 2002.gada 23.aprīļa noteikumos Nr.163 „Noteikumi par trokšņa emisiju no iekārtām, kuras izmanto ārpus telpām” noteiktajām prasībām.
- c) Argumentētu sūdzību saņemšanas gadījumā veicami mērījumi un, atkarībā no tā rezultātiem, lemjams par papildus pasākumu, tai skaitā Paredzētās darbības realizācijas nosacījumu un ierobežojumu nepieciešamību. Pēc papildus pasākumu realizācijas (ja tādi bijuši nepieciešami) jāveic atkārtoti trokšņa mērījumi. Visi trokšņa mērījumu rezultāti iesniedzami Valsts vides dienestā un pašvaldībā, bet trokšņa pārsnieguma gadījumā arī pasākumu plāns, ar kuriem tiks nodrošināta robežlielumu ievērošana.

Trokšņa ietekmes, kas vērtējamas kopskatā ar citām ietekmēm uz ekosistēmām, bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām Darbības vietā un tās apkārtnē tiek vērtētas (vienuviet) citā Ziņojuma un šī Biroja atzinuma sadaļā. Attiecīgi, tur arī nosakāmi obligātie nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir pieļaujama vai aizliedzama trokšņa traucējumu radītās ietekmes uz dabas vērtībām aspektā.

6.2.4. Hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma, augsnes struktūras un mitruma, kā arī mūsdienu ģeoloģisko procesu izmaiņas.

- 6.2.4.1. Darbības vietu un tās apkārtni veido vairāki purvi, kas ir savstarpēji savienoti un ietilpst Stiklu purvu kompleksā. Darbības vieta ietilpst Vecieres upes sateces baseinā. Darbības vietai piegulošajās teritorijās atrodas Trīšautpurvs, Zvaguļu purvs, Bērzpurvs, Lūznieku purvs, Vanagu purvs un Stiklu Dižpurvs. Tuvākās ūdenstilpes ir Mazais Kūtiņu ezers, Lielais Kūtiņu ezers, Stūriņezers, Ieriņezers, Maziere, Dižiere, Dziļene, Zutene, Seklene un Velnezers, kas veido vienotu kompleksu ar tiem piegulošo purvu un mežu biotopiem. Atradnei tuvākās ūdensteces ir Raķupe (ziemeļos) un Vecieres upe (rietumos), kas uzņem ūdeņus no Salas purva, un Sēmes upe (dienvidaustrumos), kas uzņem ūdeņus no Trīšautpurva.

- 6.2.4.2. Paredzētās darbības teritorijā un tās apkārtnē esošajās teritorijās, t.sk. Dabas lieguma teritorijā, galvenokārt ir izplatītas augstā tipa kūdras augšnes, kas izveidojušās purvu attīstības gaitā. Neizstrādāto purvu malās sastopamas pārejas un zemā tipa kūdras augšnes. Ap teritorijā esošiem purviem augšnes raksturojamas kā salīdzinoši smagas un mītras, tās purvu tuvumā pamatā ir veidojušās uz mālainiem, morēnas, vietām arī grantainiem cilmiežiem. Smago un mitro augšņu veidošanos veicina salīdzinoši augstais gruntsūdens līmenis.
- 6.2.4.3. Uzsākot Paredzēto darbību, Darbības vietā ir plānots veikt nosusināšanas procesu. To plānots nodrošināt ar nosusināšanas tīkla izveidi, kas sastāv no kartu grāvjiem un maģistrālajiem virszemes noteces grāvjiem. Grāvju tīkls tiks veidots ar mērķi ūdens novadīšanai no Paredzētās darbības teritorijas uz esošās kūdras ieguves teritorijas novadgrāvju tīklu, pa kuru ūdeņi tiek novadīti uz Vecieres upi. Šādu darbību rezultātā sagaidāma pazemes ūdens līmeņa pazemināšanās, ilgtermiņā arī purva virsmas nosēšanās, kuras ietekme izplatīsies arī ārpus Atradnes teritorijas. Palielinoties kūdras izstrādes teritorijai un plānoto virszemes ūdens novadgrāvju dziļumam, ietekme pakāpeniski pieaugs.
- 6.2.4.4. Ziņojumā novērtēts, ka potenciāli nosusināmā purva platība ir 1,3 km², jeb 3,3 % no Vecieres upes baseina un 0,66 % no Raķupes baseina. Šādā griezumā Ziņojuma autori ietekmi vērtē kā tādu, kas atbilst dabiski iespējamo svārstību robežām un ir minimāla.
- 6.2.4.5. Paredzētās darbības ietvaros veicamo nosusināšanas darbu tiešās ietekmes zona novērtēta līdz ~20m platumā. Tiek prognozēts, ka gruntsūdens līmenis pazemināsies līdz aptuveni 20 m attālumā uz abām pusēm no novadgrāvju vai kartu grāvju malām, turklāt ietekme ir atkarīga arī no minerālgrunts sastāva zem kūdras slāņiem (minerālgrunts sastāvs nosaka filtrācijas apjomu). Ņemot vērā to, ka Atradnē jau līdz šim veikta ieguve, novērtējumā izmantota arī informācija, kas iegūstama par līdzšinējās darbības radītu ietekmi, tostarp novērojumi dabā pie ieguves lauku robežas. Apsekojot esošās ieguves teritoriju konstatēts, ka gruntsūdens līmeņa pazemināšanās (līdz 15-20 cm no purva virsmas) skar ~ 15 - 20 m platu joslu paralēli ieguves vietu atdalošajam novadgrāvim, kurā novērojama pastiprināta koku un krūmu augšana, kas liecina par nosusināšanas ietekmi. Salīdzinot nosusināšanas ietekmes zonas 2012.gada topogrāfiskās uzmērīšanas un 1962.gada inženiertehniskās izpētes materiālu datus, konstatēts, ka veiktās ieguves rezultātā purva reljefa pakāpeniska pazemināšanās ilgākā laika posmā ir notikusi 100 – 120 m platā joslā paralēli teritorijas atdalošajam novadgrāvim. Vienlaikus novērtēts, ka gruntsūdens līmenis šajā 100 - 120 m joslā ir praktiski vienāds ar purva virsmu teritorijā, kas atrodas tālāk par šo 100 – 120m zonu.
- 6.2.4.6. Šāda vērtējuma ietvarā, Ziņojuma autori nonāk pie secinājuma, ka negatīvas vai būtiskas ietekmes uz Sēmes upi, Vecieres upes augšteci (augšpus „Līcnieku” mājām, kur Vecierē ietek novadgrāvis no kūdras ieguves teritorijas) un Raķupi augšpus Vecieres ietekai nav sagaidāmas, kā arī netiks ietekmēta neviena no Ziņojuma 2.5.nodaļā minētajām kūdras ieguvei paredzētajai teritorijai tuvākajām ūdenstilpēm, t.i. Mazais Kūtiņu ezers, Lielais Kūtiņu ezers, Stūriņezers, Ieriņezers, Maziere, Dižiere (Pilsezers), Dziļene (Mežezers).
- 6.2.4.7. Novērtējot līdzšinējās ieguves vietas un Darbības vietas salīdzināmos ģeoloģiskos un hidroģeoloģiskos apstākļus, Ziņojumā netiek prognozētas būtiskas hidroģeoloģisko apstākļu un ģeoloģisko procesu izmaiņas Plānotās darbības teritorijas apkārtnē. Attiecībā uz virszemes noteces ūdens kvalitāti nekādas izmaiņas Paredzētās darbības piegulošajās teritorijās netiek prognozētas. Notecē saglabāsies raksturīgie purvu ūdeņi, suspendēto vielu izgulsnēšanai pirms ieplūdes Vecieres upē plānots izmantot nosēdbaseinus. Novērtējot Paredzētās darbības risinājumus, ietekme uz dzeramā ūdens resursiem

(arī viensētu akām) un kvalitāti ar Paredzēto darbību netiek prognozēta. Pazemes ūdeņu atsūkņēšana nav paredzēta (tuvākā ūdensapgādes urbuma dziļums ir 70m).

6.2.4.8. Ziņojumā norādīts, ka kūdras ieguvei paredzētās teritorijas apguves laikā, kā arī turpmākās ekspluatācijas laikā lietderīgi veikt virszemes noteces ūdens kvalitātes monitoringu. Virszemes noteces ūdens kvalitātes monitoringu nepieciešams veikt Vecieres upes un Raķupes ūdens kvalitātes nepasliktināšanas nolūkos, atbilstoši Ventspils pārvaldes prasībām, ņemot vērā ūdens paraugus pie grāvju iztekas no kūdras lauku ieguves teritorijas, ka arī 100-200m leņķus ūdeņu ieplūdes Vecieres upē.

6.2.4.9. Ņemot vērā minēto, Birojs uzskata, ka nav nepieciešams konkrētajā gadījumā saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu norādīt papildus nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama, risinājumi ietekmes novēršanai un uzraudzībai ir ietverti jau Ziņojumā, kā arī vērtējums par hidroloģiskā un hidroģeoloģiskā režīma, augsnes struktūras un mitruma, kā arī citu izmaiņu ietekmi uz ekosistēmām, bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ietverti atsevišķā šī Biroja atzinuma nodaļā. Attiecīgi, tur arī nosakāmi obligātie nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība ir pieļaujama vai aizliegama hidroloģisko u.c. ietekmju radītās ietekmes uz dabas vērtībām aspektā.

6.2.5. Ietekme uz bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām.

6.2.5.1. Vērtējot Paredzētās darbības ietekmi uz dabas vērtībām, jāņem vērā trīs būtiski vērtēšanas virzieni. Pirmkārt, ar Paredzēto darbību tiks pārveidots līdzšinējais vides stāvoklis darbības vietā, ieguves platībā tiktu mainīts teritorijas reljefs, zaudēta pašreizējā veģetācija, tai skaitā Darbības vietā konstatētie aizsargājamie biotopi un ligzdošanas vietas putnu sugām. Otrkārt, ieguve un ar to saistītie teritorijas nosusināšanas darbi rada gruntsūdens un pazemes ūdens līmeņa izmaiņas, kas ietekmē arī augsnes mitruma režīmu, var izsaukt izmaiņas veģetācijā teritorijās, kas ir ārpus darbības vietas. To, cik plaša ir šāda ietekmes zona, atkarīgs no ieguves risinājumiem, platības, grunts īpatnībām, pasākumiem ietekmes novēršanai un samazināšanai, turklāt no Ziņojuma izriet, ka bez papildus pasākumu paredzēšanas tā nepārprotami skars arī Dabas lieguma teritoriju. Treškārt, Darbības vieta robežojas ar Dabas liegumu, kas ir Eiropas nozīmes aizsargājamā dabas teritorija (*Natura 2000*), Darbības vietas tuvumā Dabas liegumā ir arī izveidoti mikroliegumi, konstatēti aizsargājamie biotopi un aizsargājamās sugas. Paredzētās darbības ietekmes, - radītie traucējumi un pārmaiņas vidē, tai skaitā troksnis un nosusināšanas ietekmes atkarībā no to mēroga var izsaukt nelabvēlīgas pārmaiņas Dabas lieguma teritorijā, negatīvi ietekmēt Dabas lieguma ekoloģiskās funkcijas, integritāti, būt pretrunā ar tā izveidošanas un aizsardzības mērķiem.

6.2.5.2. ĪADT likuma 43.panta (4)daļa noteic, ka paredzētajai darbībai, kas atsevišķi vai kopā ar citu paredzēto darbību var būtiski ietekmēt Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju (*Natura 2000*), veic ietekmes uz vidi novērtējumu, bet 43.panta (5)daļa noteic, ka paredzēto darbību atļauj veikt, ja tā negatīvi neietekmē Eiropas nozīmes aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) ekoloģiskās funkcijas, integritāti un nav pretrunā ar tās izveidošanas un aizsardzības mērķiem. Dabas lieguma aizsardzības mērķi ir saistīti ar purvam raksturīgajiem hidroloģiskajiem apstākļiem, kas veido to kā nozīmīgu teritoriju purvu biotopu un ar tiem saistīto sugu, tostarp putnu sugu aizsardzībai. Dabas liegums un tā tuvumā esošās kūdras purva teritorijas ir savstarpēji saistītas, gan no hidroloģiskā viedokļa, gan kā biotopu komplekss. Savukārt kūdras ieguve ir saistīta ar ūdens līmeņa pazemināšanu, kas var skart arī Dabas liegumu un Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājamās biotopus, ar kuriem Darbības vieta robežojas (faktiski šie biotopi turpinās arī Darbības vietā). Arī Paredzētās darbības radītās trokšņu ietekmes un citi traucējumi var nelabvēlīgi ietekmēt Dabas liegumā mītošās putnu sugas. Tādēļ, vadoties no

izvērtēšanas un piesardzības principa, Paredzētās Darbības ietekme jānovērtē un tai (ja tā pieļaujama) jānoteic tādi realizācijas nosacījumi, tai skaitā attiecībā uz Darbības vietu, kas kļiedē pamatotas šaubas par būtisku ietekmi un var nodrošināt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un kūdras ieguves līdzāspastāvēšanu. Meklējot saprātīgu līdzsvaru starp dabas aizsardzību un saimniecisko darbību, ir svarīgi, lai gadījumā, ja ieguve tiek veikta, darbības Dabas liegumam piegulošajā teritorijā nav pretrunā ar dabas aizsardzības un Dabas lieguma izveides mērķiem, lai arī pēc ieguves pabeigšanas Darbības vieta ilgtermiņā turpina pēc iespējas veidot ar blakus esošajām teritorijām vienotu biotopu kompleksu, rekultivācijas rezultātā pēc iespējas kompensējot teritorijas noplicināšanos - atjaunojot vides stāvokli, veicinot augstvērtīgu biotopu atjaunošanos.

6.2.5.3. Izvērtējot Paredzēto darbību un tās ietekmi uz Dabas liegumu, identificēti vairāki iespējamie ietekmes veidi. Kā viens no būtiskiem ietekmes veidiem minama trokšņa līmeņa palielināšanās, kas vērtējama kā tiešā ietekme kūdras ieguves procesā. Tomēr viens no nozīmīgākajiem ietekmju veidiem, uz ko norāda arī Ventspils pārvalde un DAP, ir nosusināšanas darbu ietekme. Kā tas konstatēts jau iepriekš šajā Biroja atzinumā un bijis vērtēts Ziņojumā, nosusināšanas darbu tiešās ietekmes zona, kurā novērojamas būtiskas pārmaiņas - gruntsūdens līmeņa pazemināšanās līdz 15-20 cm no purva virsmas (un līdz ar to nozīmīgas biotopu struktūras un kvalitātes izmaiņas) novērtēta līdz ~20m platumā no nosusināšanas grāvjiem. Lai gan tālāk aiz šīs zonas būtiskas gruntsūdens līmeņa izmaiņas novērotas netiek, kūdras ieguve veicina kūdras slāņa sēšanos vērā ņemamā joslā ap ieguves vietu ~120m platumā (100 – 150m). Šādā zonā kūdras slāņa sēšanās notiek vienlaicīgi ar gruntsūdens līmeņa pazemināšanos, līdz ar to gruntsūdens līmeņa dziļums attiecībā pret purva virsmu nemainās. Ziņojumā novērtēts, ka biotopu kvalitātes šajā sekundārās ietekmes zonā neatšķiras, lai gan ir konstatējams, ka meliorācijas sistēma ir ietekmējusi teritoriju 100-150m platā joslā. Ņemot vērā minēto, Ziņojuma autori atzīst, ka ietekmes uz Dabas liegumu būtiskums ir tieši atkarīgs no tā, cik tuvu aizsargājamai dabas teritorijai un cik dziļi tiks izrakti nosusināšanas sistēmas grāvji. Tā kā dabiskā notece no Darbības vietas ir R, ZR virzienā, nosusināšanas ietekme Paredzētās darbības dēļ būtu jūtama tieši pretējā pusē, t.i. – Dabas lieguma teritorijā (D un A).

6.2.5.4. Ietekmes uz dabas vērtībām novērtējuma nolūkos Ziņojuma izstrādē ir pieaicināti augu sugu un biotopu, kā arī ornitofaunas eksperti. Novērtēta Darbības vieta un Paredzētās darbības iespējamās ietekmes zona, identificētas aizsargājamās vērtības, vērtēta Paredzētās darbības ietekme un tās būtiskums. Kā jau konstatēts iepriekš šajā Biroja atzinumā un novērtēts Ziņojumā, gandrīz visu Darbības vietu veido biotops *Neskarti augstie purvi* (7110*), savukārt nelielas biotopa *Purvaini meži* (90D0*) joslas ir gar Darbības vietas A un R malām. A un D virzienā minētie biotopi turpinās jau Dabas lieguma teritorijā, kur tiem tiek nodrošināts aizsardzības režīms, papildus platības, kas ietver šo biotopu kompleksu ar tajā konstatētajām aizsargājamām, tostarp putnu, sugām, Dabas lieguma teritorijai ir pievienotas 2011.gadā, attiecīgi par Trīšautpurva daļu samazinot arī Ierosinātās iznomāto Atradnes daļu, kurā var pastāvēt iespēja veikt derīgo izrakšanu ieguvei. Veicot teritorijas apsekošanu Darbības vietā konstatētas arī ligzdošanas vietas 3 īpaši aizsargājamo sugu pāriem (lielā čakste, dzeltenais tārtiņš, purva tilbīte). Ārpus darbības vietas un Paredzētās darbības iespējamās ietekmes zonā konstatēta bikšainā apoga, vakarlēpja un melnās dzilnas ligzdošanas vietas, bet gan uz DR, gan A un ZA no Darbības vietas ir mikroliegumi, kas izveidoti medņu rieta aizsardzībai. Medņu riestu teritorijas kopumā Darbības vietas apkārtnē konstatētas septiņās vietās, no tiem Dabas liegumā piecas. Trīs medņu riestu zonu teritorijas iesniedzas arī Darbības vietas teritorijā.

6.2.5.5. Tā kā ar Paredzēto darbību tiktu neizbēgami pārmainīts līdzšinējais vides stāvoklis pašā Darbības vietā, gan ieguves darbu radītie traucējumi, gan teritorijas pārmainīšana kopumā

nozīmē, ka ieguves vietā tiks zaudēti aizsargājamie biotopi un ligzdošanas vietas putnu sugām, kas ir Paredzētās darbības tiešā un nenovēršamā ietekme. Ziņojumā novērtēts, ka biotops *Neskartie augstie purvi* 7110* tiks zaudēts 100,3 ha platībā, bet biotops *Purvaini meži* 91D0* 21.1 ha platībā. Šādā vērtējumā ņemts vērā, ka šie konkrētie biotopi atrodas ārpus īpaši aizsargājamās dabas teritorijas Natura 2000, savukārt minēto biotopu pārstāvība īpaši aizsargājamā dabas teritorijā un citviet Latvijā ir augsta. Novērtējot gan biotopu kvalitāti, gan pārstāvību un labvēlīgas aizsardzības iespējas teritorijās, kurās attiecīgajam mērķim tiek noteikts arī īpašās aizsardzības statuss, atzīts, ka konkrēto platību zaudējumi ārpus Dabas lieguma neradītu būtisku ietekmi biotopu izplatībai un integritātei. Šāda biotopa platības samazināšanās Darbības vietā, kas nav ietverta Dabas lieguma sastāvā, neradītu būtisku ietekmi uz Dabas lieguma teritoriju, kur biotopi ir plaši pārstāvēti. Turklāt Dabas lieguma teritorija ir nesen palielināta līdz 7245 ha, citu starpā iekļaujot tajā bioloģiski vērtīgākās purva teritorijas Atradnes D daļā. Konstatēts arī, ka Darbības vietā pārstāvētās aizsargājamās sugas (sfagnu apallape un ciņu mazmeldrs) ir plaši pārstāvētas Dabas liegumā un to atradni zaudējums Darbības vietā neradīs būtisku ietekmi uz šo sugu populāciju nedz Dabas liegumā, nedz Latvijā kopumā. Tai pat laikā ņemts vērā, ka biotops ir aizsargājams, tādēļ būtu meklējami ietekmes mazināšanas un novēršanas risinājumi. IVN veikšanā pieaicinātā augu sugu un biotopu eksperte I.Rēriha pauž viedokli, ka saimnieciski izmantotā platība būtu kompensējama citur, pēc izstrādes jāparedz un jāisteno biotopu renaturalizācija un jārealizē Ziņojuma 6.nodaļas 1.variantā paredzētie ietekmi mazinoši pasākumi (t.i. nerakt novadgrāvi paralēli aizsargājami purva teritorijai). Attiecībā uz ligzdošanas vietu zaudējumu Ziņojumā ņemts vērā, ka konstatētās putnu sugas ir īpaši aizsargājamas, turklāt Darbības vieta ietilpst putniem nozīmīgas teritorijas sastāvā, tai pat laikā, izsverot gan samērību, gan lietderību, kā arī vērtējot apkārtnes teritorijas un to aizsardzība statusu, norādīts, ka putniem nozīmīgas vietas aizsardzība tiek nodrošināta tieši ar Dabas lieguma statusa noteikšanu teritorijām uz D no Darbības vietas, turklāt šādam mērķim veiktas arī nesenās Dabas lieguma robežu izmaiņas. Biroja ieskatā jāņem vērā iespējami saudzīgi risinājumi gadījumā, ja Paredzētā darbība tiek realizēta. Teritorijas sagatavošanas un apauguma noņemšanas darbi organizējami un veicami tā, lai neradītu tiešus traucējumus aizsargājamai sugai un šādu sagatavošanas darbu veikšana nodrošināma ārpus ligzdošanas sezonas.

6.2.5.6. Vērtējot Paredzētās darbības ietekmi uz teritorijām ārpus Darbības vietas, konstatēts, ka tā lielā mērā atkarīga arī no risinājumiem, ar kādiem Paredzētā darbība tiek realizēta, pasākumiem, kas plānojami un īstenojami nelabvēlīgas ietekmes uz vidi novēršanai vai mazināšanai. Ziņojumā atzīts, ka netiešās nelabvēlīgas ietekmes zona kā nosusināšanas darbu rezultāts ir sagaidāma ~20m platā joslā uz D un A no Darbības vietas (t.i. – Dabas lieguma teritorijā), bet sekundārā ietekmes zonā, kurā sagaidāmas pārmaiņas (kūdras slāņa un gruntsūdens līmeņa vienlaicīga sēšanās) ~120m platumā. Tāpat pieaicinātais ornitofaunas eksperts atzīst, ka ieguve radīs traucējumus un pārmaiņas, kas nelabvēlīgi ietekmēs tuvumā ligzdojošās vai riestojošās putnu sugas, Darbības vietā paredzēto pārmaiņu rezultātā šīs ligzdošanas un riestošanas vietas izzudīs. Pie salīdzināmiem secinājumiem nonākusi arī DAP un Ventpils pārvalde, kuru ieskatā nelabvēlīgu ietekmi uz Dabas liegumu iespējams samazināt vienīgi atsakoties no ieguves veikšanas visā Darbības vietas teritorijā, nosakot platības, kuras kalpotu kā papildus aizsardzības zonas.

6.2.5.7. Vadoties no Ziņojuma izstrādes un sabiedriskās apspriešanas, kā arī konsultāciju rezultātiem, Ziņojumā izstrādāti dažādi iespējamie risinājumi ietekmes uz vidi samazināšanai:

6.2.5.7.1. Noteikta iespējamā kompensācijas teritorija saistībā ar ārpus Dabas lieguma esošo bioloģiski vērtīgo teritoriju zaudējumu. Novērtēts, ka kompensējamās teritorijas Popānu-Lācarāju purva dienvidu daļa (~140 ha) pēc esošā aizsargājamā biotopa kvalitātes un īpaši pēc aizsargājamo sugu kvantitatīvā un

kvalitatīvā sastāva ir līdzvērtīga un labāka par Sēmes purva atbilstošajām dabas vērtībām. Šī teritorija ir VAS „Latvijas valsts meži” īpašums un tajā ir iespējama Latvijas valsts aizsardzības statusa piešķiršana atbilstošiem biotopiem līdzīgā vai lielākā platībā vai kvalitātē. VAS „Latvijas valsts meži” (turpmāk LVM) savā 2014.gada 3.novembra vēstulē SIA „Pindstrup Latvia” ir norādījusi, ka jau tiek realizēti LVM ierosinātie pasākumi ietekmes uz vidi mazināšanai uz medņu rieta teritoriju, LVM normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā iesniegs DAP priekšlikumu – veidot jaunu īpaši aizsargājamu dabas teritoriju Baltā Popānu – Lāčarāju purva dienvidu daļā kā kompensāciju kūdras ieguvei „Lielsalas purva” Sēmes purva daļā līdzvērtīgā platībā. Lieguma izveides procesu plānots uzsākt līdz plānotās darbības uzsākšanai. Birojs atbalsta šādu priekšlikumu.

- 6.2.5.7.2. Noteikta teritorija Darbības vietas DR stūrī, kurā ietekmes uz putnu sugām mazināšanai netiktu veikta kūdras ieguve ~ 16 ha lielā platībā (Ziņojumā 6.7.attēls). Šī teritorija atrodas ārpus medņa rieta aizsardzībai veidotā mikrolieguma un šāda mikrolieguma buferzonas, tomēr tajā konstatēta medņa uzturēšanās un var būt uzskatāma par platību, kas ietilpst medņa rieta teritorijā. Papildus 14,7ha plašā zonā ap šo ietekmes mazināšanas teritoriju paredzēts noteikt ieguves un transportēšanas sezonālos ierobežojumus no 1.februāra līdz 30.jūnijam, kas ietver lielāko daļu perioda, kurā atbilstoši Ministru kabineta 2012.gada 18.decembra noteikumu Nr.940 „*Noteikumi par mikroliegumu izveidošanas un apsaimniekošanas kārtību, to aizsardzību, kā arī mikroliegumu un to buferzonu noteikšanu*” 39.2.punkta nosacījumam ir noteikti mežsaimnieciskās darbības ierobežojumi buferzonās ap medņu rieta mikroliegumiem. Teritorija, kurā paredzēti norādītie ierobežojumi un ieguves platības samazinājums, ietver arī teritoriju Darbības vietas DR daļā, kuras tuvumā ir Dabas lieguma teritorijā konstatēta bīkšainā apoga ligzdošanas vieta. Tādējādi, ieguves platību samazināšana un saudzējošā režīma paredzēšana vienlaikus var būt uzlūkojama arī kā pasākums ietekmes mazināšanai/novēršanai uz minēto putnu sugu.
- 6.2.5.7.3. Vērtējot ietekmes novēršanas vai samazināšanas iespējas Paredzētās darbības rezultātā sagaidāmās nosusināšanas un kūdras slāņa sēšanās ietekmei, Ziņojumā ietverts secinājums, ka „*no nosusināšanas ietekmes mazināšanas viedokļa būtu jāatstāj līdz 50m plata buferjosla starp kūdras ieguves teritoriju un dabisko purvu. No inženiertehniskā viedokļa tas nozīmē, ka paralēli aizsargājama purva teritorijai novadgrāvjus drīkst rakt ne tuvāk par 50m*” (114.lpp). Ziņojuma 6.1.nodaļā (157.lpp) savukārt secināts, ka šāda 50m josla būtu nepieciešama tikai vietās, kur novadgrāvji iedziļinās minerālgruntī. Tomēr faktiski plašāk iespējamie ietekmes novēršanas/samazināšanas pasākumi analizēti tikai ~500m garam posmam gar Darbības vietas D malu – teritoriju pie Dabas lieguma robežas, uz kuru neattiecas jau citā ietekmes mazināšanas pasākumā (putnu aizsardzībai) noteiktais ieguves teritorijas samazinājums. Šajā vietā Darbības vieta robežojas ar biotopu *Neskartie augstie purvi 7110** ar aizsargājama biotopa *Boreālie meži (9010*)* ieslēgumiem. Gar Darbības vietas A robežu nosusināšanas ietekmes mazināšanas pasākumi netiek piedāvāti, lai gan arī šajā teritorijā plānotie ieguves lauki robežojas ar Natura 2000 teritoriju un tajā konstatētu Eiropas nozīmes prioritāri aizsargājamu biotopu *Purvaini meži 90D0**. Norādītajam posmam tiek piedāvāti šādi alternatīvie ietekmes mazināšanas pasākumi:

- 1.varinats – vispār nerakt novadgrāvi paralēli aizsargājama purva teritorijai;

- 2.variants – atstāt 50m platu buferjoslu starp kūdras ieguves teritoriju un dabisko purvu;
- 3.¹.variants – starp novadgrāvi un dabisko purvu izveidot gruntī iedziļinātu „aizkaru” no ūdens necaurlaidīga materiāla (plēves); novadgrāvi un „aizkara” trasi izvietot Atradnes teritorijā, ārpus Dabas lieguma.
- 3.².variants - starp novadgrāvi un dabisko purvu izveidot gruntī iedziļinātu „aizkaru” no ūdens necaurlaidīga materiāla (plēves); novadgrāvi un „aizkara” trasi izvietot Dabas lieguma teritorijā.

6.2.5.7.4. Vērtējot šādu iespējamo variantu efektivitāti un paliekošo ietekmi, secināts, ka 1.variantā kūdras ieguves sākuma posmā nosusināšanas ietekme būtu minimāla, dabiskā neskartā biotopa kopējā vērtība nesamazinātos, tomēr ilgtermiņā risinājums nebūtu efektīvs, jo pēc 20-25 gadiem visa Sēmes purva teritorija būs pazeminājusies par ~ 2 m un radīs līdzīgu nosusināšanas efektu kā paralēli robežjoslai izrakts 2 m dziļš grāvis. Ietekmes zona šādā gadījumā sasniegtu 100-120m. Novērtēts, ka 2.variantā, ja tiktu atstāta 50 m plata buferjosla (novadgrāvis ne tuvāk kā 50 m paralēli aizsargājamai teritorijai), dabiskais purva biotops tiktu mazāk ietekmēts nosusināšanas rezultātā (nosusināšanas ietekmes zona (100-120m) Dabas liegumā samazinātos par ~50m, tomēr ietekmētajā zonā tiktu kopumā saglabāti Eiropas nozīmes aizsargājamā biotopa minimālie kvalitātes kritēriji). Attiecībā uz 3.variantu secināts, ka plēves „aizkars” ļautu pilnvērtīgi izmantot visu Sēmes purva teritoriju. Metode ir novērtēta kā relatīvi dārga, tomēr tāda, kas vērā ņemami novērstu nosusināšanas ietekmi uz aizsargājamo neskartā purva teritoriju. Netiešās nosusināšanas ietekme ~20m joslā saglabātos, tomēr sekundārajai ietekmei Dabas lieguma platības netiktu pakļautas vispār vai tikai minimālā apjomā. Ziņojuma Izstrādātāji apskatījuši šai metodei iespējamus 2 apakšvariantus: novadgrāvja un aizkara izvietošana Atradnes vai Dabas lieguma teritorijā, atzīstot 2.apakšvariantu par nepiemērotu.

6.2.5.7.5. Ziņojumā norādīts, ka kūdras ieguvei paredzētās teritorijas apguves laikā, kā arī turpmākās ekspluatācijas laikā lietderīgi veikt gruntsūdeņu līmeņu un kvalitātes izmaiņu monitoringu. Novērtēts, ka gruntsūdeņu līmeņu monitorings jāveic aizsargājamo purvu platībās, kas robežosies ar kūdras ieguvei paredzēto teritoriju. Šajās teritorijās jāveic komplekss monitorings, kas sevī ietver regulāru gruntsūdens līmeņu un reljefa izmaiņu mērījumus, gruntsūdens ķīmiskā sastāva analīzes, kā arī teritorijas augu valsts izmaiņu pētījumus. Šāda monitoringa veikšanai ir jāizveido ūdens līmeņu mērīšanas aku tīkls, kas ir piesaistīts absolūtajai augstuma sistēmai. Konkrēts monitoringa aku tīkla izvietojums ir jāizstrādā kopā ar kūdras ieguves lauku tehnisko projektu un jāsaskaņo ar Ventspils pārvaldi. Secināts, ka monitoringa akas būtu jāizvieto vairākās līdz 200m garās rindās perpendikulāri kūdras ieguves un dabas lieguma purva platību robežai, izvietojot tās aizsargājamā purva daļā. Ziņojuma autori uzskata, ka monitorings nav jāveic robežjoslas posmos, kur atrodas minerālgrunts salas un minerālgrunts purva malas, jo šajās teritorijās jau šobrīd mitruma apstākļi ir piemēroti mežu augšanai, nevis purvu biotopu attīstībai. Ziņojuma autori norāda, ka detalizēta monitoringa programma, ņemot vērā pasākumus ietekmju mazināšanai, jāizstrādā saskaņoti ar kūdras ieguves lauku sagatavošanas un nosusināšanas tehniskā projekta izstrādi. Lai konstatētu renaturalizācijas procesu gaitu, atzīts par ieteicamu veikt augu sabiedrību kartēšanu izstrādātajās teritorijās un to atkārtot ik pēc 3-5 gadiem. Savukārt, lai konstatētu putnu sugu izplatības izmaiņas, atzīts par ieteicamu ikgadēju putnu

sugu monitoringu gan Atradnes izstrādātajos laukos, kur jau notiek biotopu atjaunošanās, gan apkārtējā teritorijā.

- 6.2.5.8. Novērtējot līdzšinējās ieguves ietekmi, novērtēto Paredzētās darbības ietekmes zonu un Darbības vietai piegulošās teritorijas, vienlaikus ņemot vērā Ierosinātās intereses, DAP ir atzinusi, ka iespējamais kompromiss starp dabas un sociālekonomiskām interesēm varētu būt Paredzētās darbības pieļaušana, tomēr nosakot, ka ieguve tiek veikta tikai daļā no Darbības vietas teritorijas, putnu sugu un biotopu aizsardzības nolūkā atstājot gar Darbības vietas A un D malu vidēji 150m platu joslu.
- 6.2.5.9. Novērtējis Ziņojumā ietvērto un ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā apkopoto informāciju, kā arī izstrādātos risinājumus ietekmes novēršanai vai mazināšanai, Birojs no vienas puses ņem vērā, ka bioloģiski vērtīgākās Atradnes platības gan biotopu, gan putnu sugu aizsardzībai ir nesen iekļautas Dabas lieguma sastāvā (tādējādi samazinot platības, kurās var tikt apsvērta derīgo izrakteņu ieguve). Birojs ņem vērā Ziņojumā veikto sociāli ekonomisko novērtējumu, norādītos sociāli ekonomiskos aspektus, kas šādā detalizācijas pakāpē veikts pirmo reizi ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā (Ziņojuma 8.pielikums), kā arī Ierosinātās ieguldījumu novada darbavietu nodrošināšanā. Birojs tāpat ņem vērā Ziņojuma izstrādes gaitā konstatēto, ka netiešajām un sekundārajām ietekmēm uz Dabas liegumu var būt nosakāmi Paredzētas darbības veikšanas ierobežojumi, kas ietekmi samazina, ļaujot saglabāt Eiropas nozīmes aizsargājamus biotopus, nemazinot to kvalitāti. Tomēr no otras puses Birojs pievienojas DAP un Ventspils pārvaldes paustajām bažām, ka paredzētais ietekmes novēršanas un samazināšanas apjoms nav pietiekams, - Izstrādātāja neparedz ietekmes mazināšanas risinājumus Darbības vietas A malā, lai gan arī šajā teritorijā plānotie ieguves lauki robežojas ar Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājamu biotopu. Tā kā nosusināšanas darbu netiešā ietekme neizbēgami skar vismaz 20m platu joslu ap nosusināšanas grāvjiem, ir paredzamas nelabvēlīgas pārmaiņas arī aizsargājamā biotopā, kas Dabas liegumā un prioritāri aizsargājamā biotopā nav pieļaujams. Tāpat Birojs pievienojas DAP, ka nevar uzlūkot kā nebūtisku arī Paredzētās darbības sekundāro ietekmi. Kā uz to norāda DAP savā 2015.gada 27.aprīļa atsauksmē – novērots, ka līdzšinējās ieguves rezultātā izveidojusies vismaz 50 m plata josla paralēli izstrādes teritoriju robežojošajam maģistrālajam grāvim ar izteiktām nosusināšanas ietekmes pazīmēm – novērojams slīpums grāvja virzienā, sfagni sastopami tikai nelielos laukumos, bet lielu daļu virsmas veido kūdra bez apauguma. Savukārt kopumā mitrāju biotopi tiek ietekmēti visā sekundārās ietekmes zonā, kas var būt līdz pat 150m. Šajā joslā ir biotopi, kuru aizsardzībai Natura 2000 teritorija izveidota, turklāt to aizsardzībai ir visā Eiropā prioritāra nozīme. Līdz ar to, Birojs atzīst par pamatotu un iespējamu, kā arī konkrētās lietas apstākļiem atbilstošu nosacījumu, ka gadījumā, ja Paredzētā darbība ir realizējama, tai jāizvēlas tādi risinājumi, kas nelabvēlīgu ietekmi Eiropas Savienībā prioritāri aizsargājamā biotopā, kas pie tam atrodas īpaši aizsargājamā dabas teritorijā, nerada. Vadoties no Ziņojumā novērtētā, šāds risinājums var būt gan plēves „aizkara” ierīkošana, vienlaikus atkāpjoties no Dabas lieguma 20m (novērtētā netiešās ietekmes zona, kurā sagaidāma būtiskas biotopu kvalitātes izmaiņas), gan derīgo izrakteņu neveikšana pierobežas joslā, atkāpjoties no Dabas lieguma platumā, kas atbilst novērotajai un novērtētajai sekundārās ietekmes zonai (~120m no nosusināšanas grāvja). Ievērojot vienu no šādiem nosacījumiem var būt iespējams nodrošināt īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un kūdras ieguves līdzāspastāvēšanu. Papildus, ievērojot piesardzību un atbilstoši pieaicinātās sugu un biotopu ekspertes I.Rērihas noteiktajam, veicami pasākumi, lai sekotu līdzi biotopu kvalitātes izmaiņām un iespēju robežās tās novērstu, - izstrādājams un īstenojams ilglaicīgi pielietojams monitoringa pasākumu kopums Darbības vietas A un D pierobežas zonai, īstenojami ārpus Dabas lieguma sagaidāmā

aizsargājamā biotopa zuduma kompensācijas pasākumi Popānu-Lācarāju purvā un pēc izstrādes pabeigšanas veicama Darbības vietas renaturalizācija.

6.2.5.10. Tādējādi, - pie nosacījuma, ka tiek ievēroti Ziņojumā iestrādātie un papildus nosakāmie Paredzētās darbības ietekmes uz vidi novēršanas un mazināšanas pasākumi, kā arī risinājumi iespējamās ietekmes uzraudzībai un monitoringam, nav sagaidāms, ka Paredzētās darbības ietekmes zona pasliktinās esošo situāciju Dabas lieguma teritorijā, nav sagaidāms, ka tā negatīvi ietekmēs Dabas liegumā sastopamas dabas vērtības, ekoloģiskās funkcijas un integritāti, kā arī secināms, ka Paredzētā darbība nebūs pretrunā tā aizsardzības mērķiem. Līdz ar to, Birojs, sniedzot šo atzinumu, nav konstatējis tāds apstākļus, kas būtu par pamatu kopumā aizliegt Ierosinātās plānoto darbību, tai pat laikā Paredzētā darbība ir iespējama tikai ievērojot gan Ziņojumā paredzētos, gan šajā Biroja atzinumā papildus noteiktos nosacījumus, ar kādiem darbība īstenojama. Konstatējams, ka Ierosinātāja jau paredz plašus iespējamās ietekmes uzraudzības un kontroles pasākumus, kurus Birojs atbalsta un uzskata par nepieciešamiem, tai pat laikā tos var būt nepieciešams precizēt (iespējams, kādā daļā, tajā skaitā, atbilstoši monitoringa rezultātiem, samazināt), ņemot vērā ar šo Biroja atzinumu papildus nosakāmos ierobežojumus. Līdz ar to, **Birojs uzskata, ka izpildāmi paredzētie ietekmju mazināšanas/kompensēšanas/uzraudzības pasākumi un, ka saskaņā ar Novērtējuma likuma 20.panta (10)daļu darbu veikšanai ir norādāmi papildus nosacījumi, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama:**

- a) Paredzētā darbība, tai skaitā kūdras lauku susināšana un Atradnes izstrāde nedrīkst negatīvi ietekmēt Dabas liegumu un tajā esošās dabas vērtības, tā ekoloģiskās funkcijas un aizsardzības mērķus, tādēļ jāparedz un jārealizē nepieciešamie inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi šīs teritorijas aizsardzībai un monitoringam.
- b) To starpā atbilstoši Ziņojumā iestrādātajam risinājumam putnu sugu aizsardzības nolūkā jāparedz buferzonas izveidi Darbības vietas DA daļā, kā tas attēlots Ziņojuma 6.7.attēlā, realizējot tajā darbību ierobežojošos pasākumus – gar nosakāmās buferzonas R un D malu neveikt novadgrāvju ierīkošanu sākotnēji plānotajā vietā un noteiktajā ~16ha platībā neveikt derīgo izraktnu ieguvī; papildus veidojamā 14,7ha zonā ievērot Ziņojumā paredzētos sezonālos darbības ierobežojumus.
- c) Gar Darbības vietas D malu, virzienā uz A no putnu sugu aizsardzības nolūkā veidojamās buferzonas un gar Darbības vietas A malu jānodrošina atkāpšanās no Dabas lieguma robežas, neparedzot novadgrāvju ierīkošanu un kūdras ieguvī tuvāk kā 120m no Dabas lieguma robežas, vai jānodrošina atkāpšanās no Dabas lieguma robežas, neparedzot novadgrāvju ierīkošanu un kūdras ieguvī tuvāk par 20m no Dabas lieguma robežas, papildus starp novadgrāvi un dabisko purvu izveidojot gruntī iedziļinātu „aizkaru” no ūdens necaurlaidīga materiāla (plēves) risinājumā, kā tas paredzēts Ziņojumā.
- d) Veicot Darbības vietas teritorijas sagatavošanu ieguvei un apauguma noņemšanu, šādi darbi veicami tā, lai neradītu tiešus traucējumus aizsargājamām putnu sugām, un tie organizējami ārpus ligzdošanas sezonas.
- e) Jāizstrādā botānisko novērojumu monitoringa programmu, konkrētas monitoringa vietas nosakot sadarbībā ar DAP. Monitoringa programma un nosacījumi, tai skaitā informācijas apmaiņai nosakāmi sadarbībā ar DAP, paredzot prasības monitoringa rezultātu izvērtēšanai, gan DAP, gan Ventspils pārvaldē, lai nepieciešamības gadījumā lemtu par papildus nosacījumiem negatīvas ietekmes nepieļaušanai vai samazināšanai, vai, ja monitoringa rezultāti uzrāda ievērojami mazāku ietekmi, nekā pašlaik prognozēts,

lemjams par papildus risinājumu iespējamību vai monitoringa samazināšanu.

- f) Jānodrošina Ziņojumā paredzētie ugunsdrošības pasākumi, tostarp preventīvie pasākumi, novēršot un samazinot ugunsgrēka izcelšanās iespējamību.
- g) Atradne rekultivējama, veicot tās renaturalizāciju jeb purvu (mitrāju) atjaunošanu, kur iespējams, aizdambējot susināšanas grāvjus un atjaunojot ūdens līmeni izstrādātajā Atradnē. Rekultivācijas pasākumi un nosacījumi iestrādājami derīgo izrakteņu ieguves projektā, tos saskaņojot ar DAP un AS „Latvijas Valsts meži”.

6.2.6. Ietekme uz ainavu, kultūrvēsturisko vidi un rekreācijas resursiem.

- 6.2.6.1. Ziņojumā ietverts darbības vietas un tās apkārtnes vērtējums, kā arī Paredzētās darbības iespējamās ietekmes uz ainavu, kultūrvēsturisko vidi un rekreācijas resursiem novērtējums.
- 6.2.6.2. Saskaņā ar Ziņojumā novērtēto, Paredzētās darbības teritorija un tās apkārtnē neizceļas ar ainavisku daudzveidību un augstvērtīgu ainavu, savukārt Atradnes teritorija ir vāji pārrēķināma no tuvākajiem autoceļiem vai citiem iespējamiem skatu punktiem. Darbības vietu veido mežu, purvu, pārpurvotu krūmāju, aizaugušu un netīrītu grāvju vai upīšu ainavas, tuvākās apdzīvotās teritorijas ir viensētas.
- 6.2.6.3. Realizējot Paredzēto darbību, paplašināsies atklātas kūdras ieguves lauku ainavas. Ņemot vērā, ka ainavu struktūras līmenī purvu un mitrzemju ekosistēmām atbilstošas teritorijas atrodas apkārtnē visai ievērojamās platībās, tad nozīmīgas ainavu struktūras izmaiņas Paredzētā darbība neradīs.
- 6.2.6.4. Tuvumā esošā Dabas lieguma ainavu kā augstvērtīgu un tūristiem pievilcīgu nevar vērtēt, tomēr tuvāko pašvaldību teritoriju iedzīvotāji Paredzētās darbības pieguļošās teritorijas izmanto rekreācijā. Tuvākie kultūras pieminekļi no Paredzētās darbības vietas atrodas salīdzinoši tālu (3-5 km) un Paredzētās darbības rezultātā netiek prognozēta nelabvēlīga ietekme uz tiem.
- 6.2.6.5. Ziņojumā novērtēts, ka ieguves lauku paplašināšana neradīs būtisku ietekmi uz rekreācijas resursiem un speciāli ainavas veidošanas vai apsaimniekošanas pasākumi nav nepieciešami. Ziņojumā novērtēts, ka perspektīvā, rekultivācijas pasākumu ietvaros, iespējams paredzēt dažādas izmantošanas teritorijas un apsaimniekošanas pasākumus ekoloģiski optimālu apstākļu uzlabošanai un uzturēšanai.
- 6.2.6.6. Novērtējis Ziņojumu un ietekmes uz vidi novērtējuma gaitā apkopoto informāciju, Birojs nekonstatē tādu apstākļu, kas būtu par pamatu īpašu nosacījumu noteikšanai, attiecībā uz konkrētā ietekmes aspekta pārvaldību, ietekmes novēršanu vai mazināšanu, jo prasības ir jau noteiktas citās šī Biroja atzinuma sadaļās, vai izriet no normatīvajiem aktiem. Līdz ar to Birojam atzinumā nav nepieciešams noteikt obligātos nosacījumus, ar kādiem Paredzētā darbība iespējama vai nav pieļaujama.

6.2.7. Ietekmes uz vidi būtiskums un limitējošie faktori.

- 6.2.7.1. Ziņojumā nav identificēti limitējošie faktori, kas nepieļautu derīgo izrakteņu ieguvī Atradnē kopumā, tomēr identificēti būtiski nosacījumi, kuru nepildīšanas gadījumā Paredzētās darbības realizācija nebūtu pieļaujama, proti, normatīvajos aktos noteikto robežlielumu pārsniegšana, normatīvo aktu noteikto prasību un aprobežojumu neievērošana, kā arī Paredzētās darbības rezultātā pieguļošā Dabas lieguma teritorijām

radītais kaitējums. Saistībā ar atsevišķiem no minētajiem faktoriem obligātie nosacījumi un prasības Paredzētās darbības realizācijai ir ietverti šajā Biroja atzinumā.

- 6.2.7.2. Atbilstoši Ziņojumam no Valdgales pagasta teritorijas plānojuma neizriet ierobežojoši nosacījumi derīgo izrakteņu ieguvei, jo Atradne atrodas teritorijā, kas paredzēta kā derīgo izrakteņu (kūdras) ieguves vieta.
- 6.2.7.3. Paredzētās darbības būtiskākie tiešie un netiešie vides aspekti, kas saistīti ar derīgo izrakteņu ieguvē, ražošanu un pakalpojumiem, noteikti, vērtējot to ietekmes būtiskumu. Vērtējumā ņemti vērā ietekmju veidojošie faktori un to savstarpējā mijiedarbība, intensitāte, iedarbības ilgums un ietekmētā platība. Vērtētas arī sekundārās ietekmes kā tiešās vai netiešās ietekmes un sekojošu mijiedarbību rezultāts. Izsverot īstermiņa, vidējo un ilglaicīgo ietekmi vairākos sākotnēji vērtētajos variantos, tiek prognozēta būtiska paliekoša ietekme uz īpaši aizsargājamiem biotopiem un putniem nozīmīgām vietām, tādēļ Ziņojumā ir meklēti papildus risinājumi un atzinumā ir izvirzīti obligātie nosacījumi, lai tāda ietekme netiktu pieļauta.
- 6.2.7.4. Paredzētās darbības un citu darbību savstarpējo un kopējo ietekmju būtiskums saistīts ar kūdras ieguves lauku nosusināšanas procesu, pazeminot gruntsūdens un virszemes noteces ūdeņu līmeni, kā rezultātā veidosies vai varētu veidoties gruntsūdens līmeņa pazeminājums blakus esošās teritorijās, tai skaitā dabas lieguma Natura 2000 teritorijā. Attiecīgo ietekmju vērtējums un prasības nelabvēlīgās ietekmes novēršanai, samazināšanai un pārvaldībai noteiktas Ziņojumā, šajā Biroja atzinumā un normatīvajos aktos.
- 6.2.7.5. Kā potenciālais iespējamais vides risks, kuru Paredzētās darbības gaitā nav iespējams pilnībā prognozēt, ir negadījumi vai avārijas situācijas – naftas produktu (dīzeļdegvielas) noplūde kūdras laukos vai transportēšanas maršrutos, kā rezultātā var tikt lokāli piesārņoti ūdeņi. Saskaņā ar Ziņojumā sniegto informāciju izmantojamo naftas produktu daudzums nebūs liels, līdz ar to nepieciešamības gadījumā to būs iespējams ātri un operatīvi savākt. Savukārt izveidotie ugunsdzēsības ūdens ņemšanas baseini ārkārtas situācijā nodrošinās ugunsgrēka lokalizēšanas pasākumu veikšanu.

6.2.8. Inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi ietekmes uz vidi novēršanai vai samazināšanai.

- 6.2.8.1. Ierosinātāja atbilstoši 2012.gada 21.augusta Ministru kabineta noteikumos Nr. 570 „*Derīgo izrakteņu ieguves kārtība*” noteiktajam, plāno izstrādāt kūdras ieguves projektu. Saskaņā ar Ziņojumu, visi darbi tiks veikti atbilstoši ieguves projektā paredzētajiem tehniskajiem risinājumiem, ievērojot darba drošības un veselības aizsardzības organizēšanas un darba vietu iekārtošanas prasības.
- 6.2.8.2. Kūdras ieguves tehnikas apkopi un remontu plānots veikt SIA „*Pindstrup Latvia*” esošā ražošanas bāzē ārpus Paredzētās darbības teritorijas, kā arī degvielas uzpilde paredzēta ražošanas bāzes teritorijā speciāli aprīkotā vietā.
- 6.2.8.3. Saskaņā ar ziņojumu, abas kūdras ieguves alternatīvās metodes no vides viedokļa atstāj aptuveni vienādu ietekmi uz aizsargājamiem biotopiem un sugām ieguves teritorijā, kā arī vienādu ietekmi uz hidroloģisko režīmu un hidroģeoloģiskajiem apstākļiem. Salīdzinot metodes no ekonomiskā aspekta, gabalkūdras ieguve ir nedaudz dārgāka kā frēzkūdras ieguves metode, tomēr gabalkūdras ieguves metode ir efektīvāka laika un laikapstākļu ietekmes dēļ, kā arī šīs metodes pielietošana no sociālā aspekta nodrošina lielāku nodarbināto skaitu.

- 6.2.8.4. Attiecībā uz piesārņojošo vielu emisiju gaisā, novērtēts, ka gabalkūdras ieguves metodes pielietošana sniedz mazāku piesārņojuma līmeni iepretim frēzkūdras ieguves metodei, kā arī gabalkūdra ir vairāk noturīga pret vēja eroziju. Gabalkūdras ieguve tiek veikta pie kūdras mitruma 91-92%, līdz ar to cieto daļiņu (PM_{10} un $PM_{2,5}$) emisijas vērtējamas kā salīdzinoši nelielas. Ņemot vērā, ka noteiktie gaisa piesārņojošo vielu noteiktie robežlielumi un mērķlielumi netiek pārsniegti, nav paredzēti ietekmes samazināšanas pasākumi.
- 6.2.8.5. Tehnikas radītais troksnis gabalkūdras ieguvē ir vērtējams kā nedaudz augstāks arī Plānotās darbības teritorijā, tomēr 1 cikla ieguves periodā veikto darbību daudzums ir skaitliski mazāks kā frēzkūdras ieguvē. Attiecībā uz troksni, iespējamie ietekmes mazināšanas pasākumi aplūkoti Ziņojumā un šī atzinuma 6.2.2. un 6.2.3. sadaļās, kā arī izvirzīti nosacījumi, ar kādiem paredzētajā darbība ir pieļaujama.
- 6.2.8.6. Kūdras ieguves nodrošināšanai paredzēta teritorijas nosusināšana ar novadgrāvju un kartu grāvju palīdzību. Kopumā nosusināšanas tīkls paredzēts tāds, lai ūdeņus novadītu uz esošās kūdras ieguves teritorijas novadgrāvju tīklu, pa kuru ūdeņi tiks novadīti uz Vecieres upi. Hidroloģiskā režīma izmaiņu radīto ietekmju mazināšanai Ierosinātājam nepieciešams veikt tādus inženiertehniskos un organizatoriskos pasākumus, kas nerada negatīvu ietekmi uz īpaši aizsargājamo dabas teritoriju „Stiklu purvi”. Šis ir nozīmīgākais aspekts pieguļošo dabas vērtību saglabāšanā. Precīzs novadgrāvju izvietojums izstrādājams ieguves projekta sagatavošanas laikā, savukārt iespējamie nosusināšanas ietekmes mazināšanas inženiertehniskie varianti sniegti Ziņojuma 6.1.nodaļā, bet papildus obligātās prasības ietekmju mazināšanai/ novēršanai izvirzītas šī atzinuma iepriekšējās sadaļās. Konkrētu gruntsūdeņu līmeņu monitoringu plānots izstrādāt kopā ar kūdras ieguves lauku tehnisko projektu un saskaņot Ventspils pārvaldē.
- 6.2.8.7. Lai nepasliktinātu Vecieres upes un Raķupes ūdens kvalitāti, Ierosinātāja plāno izveidot nosēdbaseinus suspendēto vielu izgulsnēšanai un veikt virszemes noteces ūdens kvalitātes monitoringu.
- 6.2.8.8. Kūdra tiks izstrādāta atstājot virs minerālgrunts 0.30 m biezu slāni, lai nodrošinātu stabilitāti purva rekultivācijas procesam.
- 6.2.8.9. Pēc Paredzētās darbības teritorijā esošās kūdras izstrādes tajā tiks veikta rekultivācija ar renaturalizācijas metodi, nepieciešamības gadījumā iestādot sfagnus un citus vietējam purvam raksturīgos augus, lai paātrinātu rekultivācijas procesu.
- 6.2.8.10. Inženiertehniskie un organizatoriskie pasākumi ietekmes uz bioloģisko daudzveidību un īpaši aizsargājamām dabas teritorijām novēršanai vai samazināšanai aplūkoti un noteikti šī atzinuma 6.2.5.sadaļā.

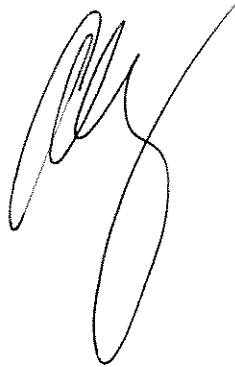
6.2.9. Paredzētās darbības alternatīvie risinājumi:

- 6.2.9.1. Ziņojumā ir izsvērtas iespējamās tehnoloģiskās alternatīvas kūdras izstrādei Paredzētās darbības teritorijā. Detālāks izklāsts par alternatīvajiem risinājumiem kūdras ieguvei apskatīts Ziņojuma 7.nodaļā, kā arī šī Atzinuma 3.4.sadaļā. Ziņojumā par piemērotāko atzīta gabalkūdras ieguves metode, tikai atsevišķos gadījumos nepieciešamības dēļ izmantojama frēzkūdras metode. Kūdras ieguvei paredzēts veikt no maija līdz novembrim, vidēji 214 dienas gadā, darba laiks 12 stundas dienas laikā, savukārt izvešanu no ražotnes plānots veikt visu gadu darba dienās 9 stundas dienas laikā. Risinājumi kūdras ieguves un transportēšanas darbu organizēšanai un veikšanai, tai skaitā tehniskie, organizatoriskie un drošības pasākumi raksturoti Ziņojumā.

6.2.9.2. Pie nosacījuma, ja tiek ievērotas normatīvajos aktos noteiktās prasības un nodrošināta Ziņojumā un papildus šajā Biroja atzinumā noteikto obligāto nosacījumu izpilde, Birojs nekonstatē izslēdzošus vai limitējošus apstākļus izvēlētās alternatīvas izvēlei.

Birojs, sniedzot šo atzinumu, nav konstatējis tādus apstākļus, kas būtu par pamatu pilnībā aizliegt Ierosinātājas plānoto darbību, tai pat laikā darbība ir iespējama tikai ievērojot gan Ziņojumā paredzētos, gan Biroja noteiktos obligātos nosacījumus, ar kādiem darbība ir īstenojama, ja tiek saņemts paredzētās darbības akcepts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Direktors

A. Lukševics

2015.gada 12.jūnijā